

๒๐๒๐๔

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รฟ.
๗๓๒๓
๘๕๔๘

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 96307
วันเดือนปี.....

เลข

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๔๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
Study on Types of Agrotourism Management

โดย

นางสาววราพร สงวนวงค์วิจิตร

ได้รับการอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วท.บ. (พัฒนากการเกษตร)

เมื่อวันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัช กุลชัย)

๑๕ ส.ค. ๕๘

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพย์ ธรรมภาวิวัฒน์)

๑๕ ส.ค. ๕๘

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชумаภรณ์ ชันธิ์ศรี)

๑๕ ส.ค. ๕๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

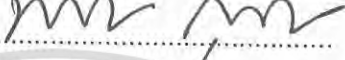
บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดย : นางสาววราพร สงวนวงศวิจิตร

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พริชัช กุลชัย)
๒๔ / ๗ กอุม / ๒๕๕๘

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทต่าง ๆ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีการเก็บข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป และเทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ใช้วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการศึกษา พบว่า การจัดการท่องเที่ยวในแต่ละแห่งมีทั้งความแตกต่างและเหมือนกัน คือ แตกต่างกันในด้าน ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว เจ้าของกิจการและผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเที่ยวชม แหล่งเงินทุนที่ใช้จัดการในพื้นที่ กิจกรรมการเกษตรที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว การนำชมพื้นที่ การประชาสัมพันธ์ การเก็บค่าบริการในการเข้าชม และเหมือนกันในด้าน ระบบการจองล่วงหน้าที่ไม่ต้องมีการจอง และทุกแห่งมีที่พักรับรองนักท่องเที่ยวและมีสถานที่จำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวในศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีปัญหาในด้านแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในตำบลไม่ได้อยู่ใกล้เคียงกัน ปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร ปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินงานต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป มีปัญหาในด้าน การสนับสนุนการท่องเที่ยวของทางราชการและข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในเทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี มีปัญหาในด้านความร่วมมือของหน่วยงานและประชาชนบางกลุ่มและปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ในเรื่องพื้นที่ที่มีการจัดงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์พีรชัย กุลชัย ซึ่งเป็นประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาแนะนำแนวทางมาตั้งแต่ต้น และอีกท่านคืออาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพย์ ธรรม-มาภิวัฒน์ ซึ่งเป็นกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ และอีกท่านที่คอยแอบกระซิบแนะนำอยู่เสมอคืออาจารย์กัลยาณี กุลชัย ตลอดจนผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่กรุณาอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูล

ที่สำคัญที่สุดคือ คุณพ่อและพี่สาวที่คอยขั้บรถให้ในการไปเก็บข้อมูล คุณแม่ที่สนับสนุนด้านงบประมาณและกำลังใจ และที่ขาดไม่ได้คือพนักงานช่วยพิมพ์ให้ทั้งกำลังใจและแรงงาน และเพื่อน ๆ ที่คอยตักเตือนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

วราพร สงวนวงศ์จิตร

มีนาคม 2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3 วิจัยวิจัย	28
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	29
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	74
เอกสารอ้างอิง	78

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนพื้นที่ในการประกอบกิจการทางการเกษตร	51
2	แผนการจัดงานเทศกาลทุ่งทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี	60
3	การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง	68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มผู้ผลิตเห็ดหอม	31
2 แผนผังแสดงโครงสร้างในการบริหารงานของกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์	33
3 ผลิตภัณฑ์เห็ดหอมของชาวตำบลไทยสามัคคี	34
4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มปลูกดอกเบญจมาศ	35
5 ผลิตภัณฑ์ดอกเบญจมาศ	35
6 แปลงเบญจมาศของเกษตรกร	35
7 แผนที่แสดงแปลงเกษตรสาธิตงานเบญจมาศบ้านโนนมานหมอก	37
8 สถานที่ตั้งกลุ่มโฮมสเตย์	38
9 เรือนพักโฮมสเตย์	39
10 ห้องพักรับรอง	39
11 แผนภาพการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง	46
12 แผนที่ น้อย - หนึ่งกรู๊ป	50
13 น้อย - หนึ่ง กรู๊ป	51
14 โครงการชีววิถี	51
15 บ้านพักรับรองนักท่องเที่ยว	52
16 แปลงอุนภายในแหล่งท่องเที่ยว	52
17 แผนผังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น้อย - หนึ่ง กรู๊ป	52
18 ทุงทานตะวัน	57
19 เส้นทางสู่ทุงทานตะวัน	61
20 บริเวณทุงทานตะวันไร่สุวรรณ	65
21 นกกระจอกเทศที่ทางไร่นำมาให้ชม	65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญปัญหาพิเศษ

การท่องเที่ยวเป็นการขายสินค้าอย่างหนึ่ง คือ บริการต่าง ๆ เป็นสินค้าที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า การท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจโดยตรงและธุรกิจโดยอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศ เพราะก่อให้เกิดอาชีพหลายแขนง กระจายรายได้ไปตามส่วนภูมิภาคของประเทศ ก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง (เสรี วังสืไพจิตร, 2533)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักท่องเที่ยว เพราะประเทศไทยจัดเป็นประเทศเกษตรกรรมที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ นานาชนิด ทั้งสวนดอกไม้ พืชผล และสวนไม้ผลเมืองร้อน ที่มีความแปลกหลายสายพันธุ์ให้มีบริโภคตลอดทั้งปี ความสวยงามของพืชผล และสวนผลไม้ ไร่ นา ที่เกิดจากธรรมชาติ และมีมือของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี และเป็นผลดีต่อตัวเกษตรกรเองที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวทำให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกรเอง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นช่องทางธุรกิจอีกทางหนึ่งที่เอื้อกันให้ความสนใจ เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงมาก ถ้ามีการเตรียมการและการจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงขีดจำกัดในการรองรับของพื้นที่ทั้งทางกายภาพและทางด้านสังคม โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสจริง เช่น การแสดงสินค้าหรือสาธิต การเข้าชมสวนเกษตร การจำหน่ายสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งการบริหารจัดการ วิธีการนำเที่ยวนับเป็นส่วนสำคัญของการจัดนำเที่ยวเชิงเกษตร หากมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วย่อมส่งผลให้มีการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ (นิคม จารุมณี, 2535) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึง การส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย และในปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเจริญเติบโตและพัฒนามากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวและเป็นอีกทางหนึ่งที่จะสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีชื่อเสียงและมีรูปแบบการจัดการที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภท ชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตร คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา จุดท่องเที่ยวเกษตรเฉพาะรายบุคคล คือ ไร่รุ่งน น่อง-หนึ่ง และจุดท่องเที่ยวเกษตร ประเภทเทศกาล คือ เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งจังหวัดสระบุรี โดยคัดเลือกจากแหล่ง ท่องเที่ยวในเขตจังหวัดสระบุรีและนครราชสีมา เพื่อให้ได้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีสภาพพื้นที่ และทรัพยากรที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาเปรียบเทียบ และสะดวกในการเก็บข้อมูล เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรให้ประสบความสำเร็จ ของผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตรประเภทต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึง การจัดการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ของแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละแหล่งจะมีผู้ดำเนินการหรือจัดการที่แตกต่างกัน โดย ศูนย์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคีจะมีคนในชุมชนเป็นผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว ไร่รุ่งน น่อง- หนึ่ง มีเจ้าของไร่เป็นผู้จัดการ และ เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรีมี หน่วยงานของจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้แก่เกษตรกรรายอื่นที่ สนใจในการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เจริญเติบโตเพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำข้อมูลมาเป็นตัวอย่างในการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเจริญเติบโตด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมั่นคงต่อไปใน อนาคต

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

ทำการศึกษาเฉพาะรูปแบบการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 แห่ง ดังนี้ คือ

1. ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี

ตั้งอยู่ที่ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โรงอุณ น้อย-หนึ่ง
ตั้งอยู่ที่ 11 หมู่ 1 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
3. เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี
ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสระบุรี

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตเกษตรกรรมในชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพของสิ่งแวดล้อม

การจัดการ หมายถึง กระบวนการในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
การจัดการในธุรกิจท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านี้ยังต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นฐานและแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. ประเภทของกิจกรรมที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยว
4. ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
6. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
7. ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
8. นโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
9. ข้อมูลของแหล่งธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ทำการศึกษา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

นพวงษ์ พิรุณ (2527 : 73) ได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ซึ่งมีมานานหลายศตวรรษแล้ว โดยเกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเพื่อผจญภัยและเรียนรู้หาประสบการณ์จากวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่น ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการเดินทางขนาดใหญ่ที่เรียกว่า Grand Tour ในยุโรปของกลุ่มนักท่องเที่ยวหนุ่ม ๆ ชาวอังกฤษในศตวรรษที่ 18 และ 19 ที่นิยมเดินทางไปเพื่อเปิดหูเปิดตาแสวงหาความรู้ด้านวัฒนธรรมตามประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอิตาลี สำหรับตัวนักท่องเที่ยวเองเมื่อเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของถิ่นนั้น ซึ่งแตกต่างกับในสมัยปัจจุบันที่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ให้เข้ากับผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวเพียงเพื่อต้องการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามาก ๆ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่เท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้อย ชุมสาย (2518 : 16-17) ได้กล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมเชิงมนุษย์สัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะทางสังคมนั้นไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวในประเทศของตนหรือในต่างประเทศ ได้เป็นปัจจัยประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมในตัวคน โดยที่นักท่องเที่ยวอาจเป็นนักธุรกิจ นักเดินเรือ นักสำรวจ นักศึกษา นักจาริกแสวงบุญที่มีเวลาว่าง การท่องเที่ยวจะช่วยให้เกิดการสัมผัสกับอารยธรรมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทำทนายให้นำไปเปรียบเทียบกับอารยธรรมของบ้านเมืองตน ทำให้แผ่ขยายความคิดของตนไปสู่ผู้อื่นหรือรับเอาความคิดของผู้อื่นมาใคร่ครวญ ทำให้สามารถเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ ในเรื่องการค้าขายและอุตสาหกรรมและเป็นสื่อมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างชาวโลก การศึกษาเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่เหล่านี้อาจส่งผลสะท้อนมายังความคิดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น การได้พบปะคนต่างชาติต่างวัฒนธรรม การได้พบขนบธรรมเนียมประเพณีใหม่ ๆ การเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เรียกร่องคตินิยม (Convention) ใหม่ ซึ่งจะเรียกร่องให้นักท่องเที่ยวปรับพฤติกรรมเดิมของตนให้เหมาะกับท้องถิ่นนั้น สภาพจะเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อภาวะทางจิตของนักท่องเที่ยวที่จะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเขากับสิ่งเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันคนในท้องถิ่นอาจจะต้องปรับตัวหรือได้รับผลกระทบด้านค่านิยมทางสังคมไปด้วย

มนัส สุวรรณ (2530 : 19) กล่าวถึงการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แรกเริ่มเดิมทีนั้นคงมิได้มีอะไรเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจโดยตรง จุดประสงค์ สำคัญของผู้ท่องเที่ยวอาจมุ่งหวังเพียงเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด และความเหนื่อยล้าจากการประกอบอาชีพหรืองานประจำ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิตก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ผลที่ตามมาประการหนึ่ง คือ ความต้องการที่จะพักผ่อนและ/หรือประกอบกิจกรรมนันทนาการมีมากขึ้น

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542 : 4) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน และพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

- 1) เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่เป็นการตั้งรกรากอยู่ประจำ
- 2) การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ดังนั้นตามความหมายนี้การท่องเที่ยวจึงมีขอบเขตที่กว้าง มิได้หมายถึงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนาน แต่เป็นการเดินทางเพื่อการหาความรู้ เพื่อไปเล่นกีฬา ตลอดจนเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ก็นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น

จากแนวความคิดข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีมานานหลายศตวรรษ เป็นกิจกรรมสังคมเชิงมนุษยสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ และการเรียนรู้ แต่เดิมนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัตถุประสงค์และสิ่งแวดล้อมของถิ่นนั้น ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้เข้ากับนักท่องเที่ยว หรืออำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามาก ๆ ความหมายของนักท่องเที่ยวโดยหลักการนั้นอาจกำหนดได้ด้วยเงื่อนไข คือ เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “การท่องเที่ยว” ในปัจจุบัน เรามักจะมองเห็นภาพชาวต่างประเทศสะพายกล้องถ่ายรูปเดินกันเป็นกลุ่มใหญ่บ้างเล็กบ้างอยู่ตามวัด วัง โบราณสถาน หรือนั่งน้อยหม่นน้อยอาบแดดอยู่ตามชายหาด และอีกจำนวนไม่น้อยที่ไปเที่ยวชมป่าเขาลำเนาไพร เรามักจะมองเห็นว่าชาวต่างประเทศเหล่านี้ได้ใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทางไปชมสถานที่ต่าง ๆ ค่าซื้อของฝาก ของที่ระลึก โดยที่เราไม่ได้คิดว่ามันเป็นการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในบ้านเมืองของเรา ในขณะที่เดียวกันเราก็มักจะไม่ได้คิดถึงคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวอยู่ภายในประเทศ ทั้ง ๆ ที่นักท่องเที่ยวคนไทยเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะการเดินทางท่องเที่ยวนั้นเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด พร้อม ๆ กับการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้เห็นภูมิประเทศที่แปลกตา และได้สร้างความสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นด้วย เมื่อมีการคมนาคมสะดวกการท่องเที่ยวก็กลายเป็นความนิยม ธุรกิจต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางท่องเที่ยวมากมาย ธุรกิจเหล่านี้จะก่อให้เกิดงานอาชีพใหม่ ๆ และการกระจายเงินตราซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั่นเอง (นิคม จารุมณี, 2535 : 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

เสรี วังสไฟจิตร (2533 : 188-214) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวประกอบไปด้วยธุรกิจโดยตรงและธุรกิจโดยทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะต่างชาติ คือ เป็นสินค้าที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เป็นการซื้อเงินตราต่างประเทศ โดยการขายสินค้า คือ บริการต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศเพราะก่อให้เกิดอาชีพหลายแขนงนอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด และใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง และสรุปไว้ได้ดังนี้

1.2.1 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้

1.2.2 การท่องเที่ยวแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินต่างประเทศ

1.2.3 การท่องเที่ยวเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษี คือ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และจะต้องจ่ายภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการ

1.2.4 การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้ไปตามส่วนภูมิภาคของประเทศ

1.2.5 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพให้กับประเทศ

1.2.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราอย่างกว้างขวาง และกระตุ้นการผลิตและการลงทุนในอัตราสูง จึงเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจอย่างยิ่ง เพราะนอกจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีผลโดยตรงต่อผู้จัดการและธุรกิจต่าง ๆ แล้วยังช่วยสร้างงานสร้างอาชีพอีกมากมายด้วย

1.2.7 การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด ไม่มีปัญหาเรื่องการผลิตและไม่มีการกำหนดโควตาการจำหน่าย กล่าวคือ การผลิตไม่ขึ้นกับดินฟ้าอากาศ หรือเครื่องมือเครื่องมือ โดยเฉพาะเจาะจงเหมือนกับการผลิตในสาขาอื่น ๆ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว แต่ละองค์ประกอบจะมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,2529 : 2-7)

1.3.1 แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุทยานการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว สำหรับในประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้นจัดเป็นส่วนส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

1.3.2 บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและแหล่งบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

1.3.3 ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกของอุปสงค์ที่มีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

1.4 มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว

ในการพิจารณาวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยววันนี้ มีอาจจะเลเยความจริงที่ว่าโดยปกติบุคคลเดินทางท่องเที่ยวมักมีเหตุจูงใจมากกว่าหนึ่งอย่างเสมอ ในการศึกษาเรื่องวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการเดินทางท่องเที่ยววันนี้ Robert W. McIntosh อ้างถึงใน วิชาการวิจัยปริสฤทธิ์ , (2536 : 14) ได้ใช้คำว่า "มูลเหตุจูงใจ" อธิบายเหตุจูงใจต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเดินทางเพื่อจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งได้จำแนกเป็น 4 ประการ คือ

1.4.1 มูลเหตุจูงใจทางด้านร่างกายหรือกายภาพ ในลักษณะนี้หมายถึง ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนร่างกาย เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางการกีฬา หรือรักษาสุขภาพ เช่น พักผ่อนตากอากาศชายทะเล หรือร่วมกิจกรรมเพื่อความบันเทิงต่าง ๆ

1.4.2 มูลเหตุจูงใจทางด้านวัฒนธรรม ในลักษณะนี้หมายถึง ความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม หรือวิถีชีวิต และประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

1.4.3 มูลเหตุจูงใจทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในลักษณะนี้หมายถึง ความต้องการที่จะพบปะกับผู้คนใหม่ หรือการพบเพื่อนเก่า หรือญาติพี่น้อง รวมไปถึงการหลบหนีจากเอกสารที่เป็นเอกสารที่ส่งวนเวียนสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพชีวิตประจำวันอันจำเจซ้ำซาก ครอบครัวและเพื่อนบ้านเพื่อไปพบและทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่

1.4.4 มวลเหตุจูงใจทางด้านความสามารถและเกียรติภูมิ ในลักษณะนี้หมายถึง ความต้องการที่จะพัฒนาตัวเองให้มีฐานะและเกียรติภูมิสูงขึ้น การเดินทางในลักษณะนี้จะเป็นในด้าน การศึกษา การประชุม และการติดต่อทางธุรกิจ เป็นต้น ที่จะเป็นการช่วยยกระดับสถานภาพหรือเกียรติยศชื่อเสียงของตนให้สูงขึ้น

1.5 ประโยชน์ของการท่องเที่ยว นิคม จารุมนี , (2535 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยว ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมไว้ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

- 1) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก
- 2) รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลพบทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่า 2 เท่าตัว
- 3) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในชนบทการพัฒนาความเจริญก็จะไปถึงภูมินาคนั้น ๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีผู้ลงทุนในหลาย ๆ รูปแบบทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างกว้างขวางเป็นการสร้างรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง
- 4) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศโดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้น ๆ
- 5) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ตลอดเวลาสุดแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย
- 6) การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตหมุนเวียนเป็นวงจรภายในประเทศ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นการลดการว่างงานลง ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้เป็นภาษีอากรประเภทต่าง ๆ

ทางด้านสังคม

- 1) การท่องเที่ยวมีส่วนส่งเสริมความสามัคคีพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรองรับการบริการแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำ จึงทำให้อยู่ดีกินดีมีความสุขโดยทั่วกัน
- 3) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน
- 4) การท่องเที่ยวช่วยขจัดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยขจัดปัญหาการหลงใหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท
- 5) การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิต และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกไว้สำหรับขายผู้มาเยือนเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

1.6 องค์ประกอบของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544)

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1.6.1 คงรักษาไว้ให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุด มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความสงบ สะอาด สะดวกสบาย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

1.6.2 การออกแบบสิ่งก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว อันได้แก่ ที่พัก การเดินทาง การบริการอาหารเครื่องดื่ม ห้องสุขา เป็นต้น ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยไม่เป็นสิ่งแปลกปลอมในพื้นที่นั้น ๆ หรือทำให้เกิดทัศนียภาพอุจาด เช่น การเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้เป็นสำคัญ และคำนึงถึงกระแสน้ำที่จะไม่ก่อให้เกิดการพังทลายหรือกัดเซาะเส้นทางเดินของสัตว์ป่า ทั้งนี้ควรมีทางเข้าชมที่สะดวก (มิได้หมายถึงถนนลาดยางจรดถึงแหล่งท่องเที่ยว) สำหรับทางเดินในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบางควรทำทางเดิน อีกทั้งป้ายสื่อความหมายควรออกแบบให้ได้ทนทาน คำนึงถึงความปลอดภัย มีระบบการสื่อความหมายที่ดี รวมถึงการใช้เส้นทางเพื่อคนพิการ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน

1.6.3 การจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว โดยใช้หลักการสภาพแวดล้อม ขีดความสามารถการรองรับทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) และขีดความสามารถการรองรับทางสภาพแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Environmental Carrying Capacity) อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ขยะมูลฝอย ต้องมีแผนการจัดการที่ดีเพียงพอต่อการใช้

1.6.4 ศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งโบราณคดี โบราณสถานต่าง ๆ

1.6.5 ศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงาน เพื่อนำพลังงานจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากที่สุด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานกระแสดลม พลังงานความร้อนใต้พิภพ เป็นต้น

1.6.6 การกำจัดของเสีย จะต้องมึระบบการกำจัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลถือหลักใช้แล้วใช้ซ้ำ (Reused) และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก (Recycle) สำหรับการกำจัดของเสียจากห้องสุขาอาจใช้ระบบการทำแก๊สมวลชีวภาพ (Biogas) เป็นต้น

1.6.7 การบริหารจัดการ การบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล ปัจจุบันต้องคำนึงถึง ISO 9000 ISO 14000 ISO 18000 ด้วย

1.6.8 การให้การศึกษาต้องรู้วิธีการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว จะต้องให้การศึกษากับประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ รู้วิธีการบริการ การฝึกอบรม ศึกษาน ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทักษะการดำเนินงาน และในส่วนของประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีการปฏิบัติตัวเพื่อเป็นเจ้าบ้านที่ดี อันได้แก่

- 1) มีการบริหารแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด สวยงามมีความปลอดภัย
- 2) มีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
- 3) รู้การจัดการที่ดี รู้สิ่งใดเป็นข้อห้าม สิ่งใดควรปฏิบัติ
- 4) ให้การต้อนรับอย่างเสมอภาค
- 5) มีศีลธรรมและไมตรีที่ดี
- 6) แนะนำ ตักเตือน หากประสพภัย
- 7) รู้จักการสื่อสาร

1.6.9 มีการตรวจสอบผลกระทบ การประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องกำหนดสถานภาพให้เหมาะสม โดยหารายละเอียด รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมในที่แห่งนั้นว่าควรอยู่ในระดับไหน หาความสมดุลระหว่างความสามารถการรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล จะต้องมีความสัมพันธ์กัน เป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสอดคล้องจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การจัดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมด้วย

1.6.10 การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผน ปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบ ระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น องค์กรประกอบของธุรกิจจะต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน

2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีมานานแล้วในโลก ยกตัวอย่างในประเทศเยอรมนี เกิดจากการที่ชาวชนบทต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมบางอย่างที่รื้อฟื้นกิจกรรมเก่าแก่เพื่อความภาคภูมิใจ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้จัดเทศกาลงานละเล่นต่าง ๆ แบบโบราณขึ้นเมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นก็เริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาชม เกิดการพัฒนาในบ้านหรือในฟาร์ม นักท่องเที่ยวจากในเมืองซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่แบบชุมชนเมืองมีความต้องการสัมผัสชีวิตที่เรียบง่ายเป็นธรรมชาติต้องการเรียนรู้ในเรื่องการดูแลวัวและฟาร์ม ซึ่งนอกจากจะได้รับความเข้าใจในวัฒนธรรม ความเป็นน้ำใจไมตรีของชาวชนบทอีกด้วย (สร้อยดี อาสาสมัครพิกิจ,2540)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการใช้ทรัพยากรเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ โดยการใช้กิจกรรมทางการเกษตร การดำรงชีวิตหรือวิถีของประชาชนในท้องถิ่น ความสวยงาม ความสมบูรณ์และความอร่อยของพืชพันธุ์และผลไม้ที่เกิดจากการเพาะปลูก สภาพธรรมชาติ ระบบนิเวศน์ที่สวยงาม เน้นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว

ความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากการศึกษาประเทศไทยเป็นประเทศเกษตร มีสวนพืชดอก พืชผล และแหล่งปศุสัตว์ ทั่วทุกภูมิภาค สถานที่เหล่านี้แท้จริงมีความน่าสนใจไม่แพ้แหล่งท่องเที่ยวที่รับทราบและคุ้นเคยกันดี จึงเป็นที่มาของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขยายเส้นทางให้กว้างขึ้นในอีกลักษณะหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่เดิมได้เริ่มจากการที่เราต่างเคยแวะเยี่ยมชมสวนเกษตรของเพื่อนสนิท ในลักษณะกลุ่มใหญ่ ได้รับรู้ ได้เห็นการเพาะปลูก การดูแลเอาใจใส่ การเก็บเกี่ยว ครั้นเมื่อพิจารณาจะพบว่า เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่น่าสนใจ จึงได้มีการพัฒนามาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (นิรชน กลธีธันวาร,2547)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม (สร้อยดี อาสาสมัครพกิจ,2540)

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2541 : 17) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง "การท่องเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวออกไปสู่พื้นที่ที่เป็นแหล่งพืชไร่พืชสวน ชาวเกษตรกรจะเป็นผู้นำหรืออาจจะมีมัคคุเทศก์นำ แต่ว่ามีการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกรรวมทั้งดำเนินงานในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และบางครั้งนักท่องเที่ยวเองเข้าไปร่วมช่วยเหลือเกษตรกร"

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 18-20) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) โดยกำหนดค่านิยามของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้หลายวิธี เพื่อนำไปพิจารณาหาผลการศึกษาที่ชัดเจน ดังนี้

1) การให้นิยามโดยใช้หลักองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ แหล่งหรือสิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว บริการ และนักท่องเที่ยว หมายถึง "การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้านการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวโดยมีบริการจัดไว้ให้รับรอง เพื่อสนองตอบตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความรู้และเพลิดเพลิน โดยนักท่องเที่ยวมีความสามารถและยินดีจะจ่ายเพื่อเข้าถึงแหล่งและใช้บริการนั้น"

2) การให้นิยามโดยใช้หลักการเชิงระบบ ที่ประกอบด้วยปัจจัยที่ใช้ (Input) กระบวนการ (Process) และผลได้ (Output) รวมทั้งผลข้างเคียง (Impact) หมายถึง "การท่องเที่ยวที่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเกษตรเป็นหลัก มีการบริหารและการจัดไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่เกษตรกร และมีการจัดการผลกระทบ"

3) การให้นิยามโดยหลักการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชน และระบบบริหารและการจัดการที่ดี หมายถึง "การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก มีการจัดการโดยใช้หลักการเชิงอนุรักษ์ โดยเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดระบบการบริหาร การจัดการคุณภาพ โดยมุ่งให้ บังเกิดผลทางด้านส่งเสริมการพัฒนาการเกษตร การพักผ่อน การศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางไปเยือน เยี่ยมชมพื้นที่ที่มีกิจกรรมด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีการจัดประเภทของการบริการต่าง ๆ ไว้รองรับ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์และการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่และกิจกรรมการเกษตรให้มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2542)

3.1 จุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตร ดำเนินการในลักษณะร่วมกันในลักษณะสมาชิก กลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่พักค้างคืนในหมู่บ้านได้ และประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน ในแต่ละจุดจะมีลักษณะเด่นโดยเฉพาะ เช่น หมู่บ้านทำนา หมู่บ้านไม้ดอก หมู่บ้านพืชผัก ฯลฯ นอกจากนี้กิจกรรมที่เป็นจุดเด่นแล้วยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจประกอบด้วย ในหมู่บ้านนักท่องเที่ยวจะแบ่งเขตเพื่อให้เหมาะสมต่อการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นส่วน ๆ ดังนี้

3.1.1 บริเวณที่จัดหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะแวะพักผ่อนเที่ยวชมหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลานจอดรถ ที่พักนักท่องเที่ยว และรับประทานอาหาร และเครื่องดื่มที่จำหน่ายสินค้าแปรรูป แปรงรวบรวมผักที่น่าสนใจ

3.1.2 ส่วนที่เป็นพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านเกษตร โดยเกษตรกรเหล่านี้จะได้รับคำแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเป็นอย่างดีสามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าชมหรือร่วมกิจกรรมในพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายได้

3.2 จุดท่องเที่ยวเกษตรประเภทเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรม เป็นจุดท่องเที่ยวเกษตรที่เป็นสวนหรือไร่เนาของเกษตรกรเฉพาะรายใดรายหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นสวนเกษตรที่มีความก้าวหน้าในการเพาะปลูกเฉพาะอย่าง สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนมะม่วง สวนลิ้นจี่ สวนลองกอง สวนเกษตรผสมผสาน สวนไม้ดอกต่าง ๆ สวนผักต่าง ๆ จุดท่องเที่ยวเหล่านี้ กรมส่งเสริมเกษตรจะไปช่วยเหลือสนับสนุนด้านเทคโนโลยี และการจัดการให้ดีขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการด้านพืชพันธุ์

3.3 จุดท่องเที่ยวเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ เป็นลักษณะของจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาล หรือเป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตรที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ทุ่งดอกทานตะวันบาน ทุ่งดอกปทุมมา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4 ประเภทของกิจกรรมที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยว (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2542)

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรม แล้วแต่สภาพจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง ได้แก่

4.1 ประเภทนักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมระยะสั้น ได้แก่ การเข้าชมสวนเกษตร โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตในสวนหรือซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บได้ และทำกิจกรรมที่บ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น ซี่ควาย นั่งเกวียน และอื่น ๆ

4.2 ประเภทให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน การให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้านเพื่อศึกษาและสัมผัสกับชีวิตของชาวชนบทเกษตรโดยนักท่องเที่ยวจะได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะดวกและสะอาด

4.3 ประเภทอบรมให้ความรู้เกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน การทำเกษตรแผนใหม่ เช่น การปลูกและการดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาจมีการให้ใบประกาศนียบัตรด้วย การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การศึกษาแมลงที่มีประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การทำน้ำตาลมะพร้าวและน้ำตาลโตนด ฯลฯ

4.4 ประเภทจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของเกษตรกรของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ ผลไม้สด ดอกไม้สด เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูก

4.5 ประเภทให้ลู่ทางธุรกิจ ช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาจากธุรกิจตกต่ำ ให้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อหาลู่ทางในการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนเร็ว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยเอื้อประโยชน์ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางที่ช่วยภาคเอกชนที่รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอีกด้วย

5. ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นำชัย ทนุผล (2540 : 2-7) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

5.1 กำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดการโดย

5.1.1 ประเมินทรัพยากรที่สามารถใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่

- 1) สภาพทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรกรรม ฤดูกาลที่มี
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่
- 3) ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ประเพณี ฤดูกาลที่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์บ้าง

5.1.2 กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องการ ได้แก่

- 1) จะต้องพัฒนาหรือไม่ จะพัฒนาไปถึงระดับใด
- 2) จะจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอย่างไร ให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
- 3) ต้องการจะสื่ออะไรกับผู้มาเยือน
- 4) มีจุดสนใจอะไรเป็นจุดขาย และจะจัดเป็นเส้นทางเดินอย่างไร

5.1.3 วางแผนกิจกรรม และประเภทของการท่องเที่ยวที่จะจัดบนพื้นที่ ได้แก่

- 1) ใครจะทำอะไร ที่ไหน และอย่างไร
- 2) จะฝึกอบรมชาวบ้านอย่างไร
- 3) จะจัดทำสื่อความหมายอะไรบ้าง เช่น นิทรรศการ รูปแบบ แผนที่เส้นทางเดิน แผนที่ ไขปลิว คู่มือการเดินทางในหมู่บ้าน ป้ายสื่อความหมาย
- 4) จะใช้สถานที่ใดเป็นฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 5) จะพัฒนาหัตถกรรม ของที่ระลึกอย่างไร
- 6) จะหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากที่ไหน

5.2 กำหนดโครงสร้างอัตราค่าบริการและเงินกองทุน

5.2.1 คำมัคคุเทศก์

5.2.2 อาหาร ที่พักแรม

5.2.3 การต้อนรับ การขนส่ง

5.2.4 การบรรยายสื่อความหมาย

5.3 ร่วมงานกับบริษัทนำเที่ยว ควรเลือกบริษัทนำเที่ยวประเภทมุ่งผลกำไร แต่พยายามจัดรูปแบบนำเที่ยวให้เกิดผลกระทบน้อย และจะบริจาคผลกำไรให้กับกิจกรรมอนุรักษ์ของท้องถิ่น

5.4 การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับผลประโยชน์ (Creating Stakeholders) ซึ่งอาจเป็นลักษณะบุคคลหรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรบริหารของชาวบ้าน เพื่อกำหนด

5.4.1 กิจกรรมประเภทของการท่องเที่ยว

5.4.2 การบริการ อาหาร มัคคุเทศก์ การบริการต้อนรับ ให้ข้อมูล การแสดงโชว์ การจัดที่พักแรมแบบพักในบ้านของชาวบ้าน (Home Stay) การขายของที่ระลึก

5.4.3 มีความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของชุมชน

5.5 กำหนดแนวทางและวิธีการตรวจสอบและผลกระทบของการท่องเที่ยวบนพื้นที่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.6 กำหนดระดับความสามารถของชุมชนอย่างเหมาะสม

6. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542 : 27-29) ได้กล่าวถึง การบริหารงานจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกัน คือ เจ้าของสวน ผู้จัดนำเที่ยวรวมถึงมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยว ที่ต่างกลุ่มจะต้องรู้วิธีการจัดการอย่างมีระบบเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ดังนี้

6.1 แนวทางบริหารจัดการของเจ้าของสวน

6.1.1 จัดเตรียมสถานที่เที่ยวชม ควรเป็นเส้นทางวงรอบ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นจริง

6.1.2 หากมีมุมสาธิตได้ ควรจัดเจ้าหน้าที่เตรียมการสาธิตให้ชม

6.1.3 มีมัคคุเทศก์นำชมสวน สามารถอธิบายได้ดีเท่ากับหรือมากกว่าเจ้าของสวน (มีเกร็ดความรู้ มีการเปรียบเทียบ)

6.1.4 จัดมุมสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่ม (จำหน่าย โดยอาจขอให้เพื่อนบ้านบริการแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น) มุมนี้นำจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า ของที่ระลึกด้วย ทั้งของในสวนและของเพื่อนบ้านใกล้เคียง

6.1.5 จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทันสมัย แยกเปียกและแห้ง

6.1.6 มีบริการห้องสุขาที่สะอาด (อาจมีกล่องรับเงินบริการ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล ได้รับผลประโยชน์)

6.2 แนวทางบริหารจัดการของผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์

6.2.1 ต้องรอบรู้สถานที่/สวนแห่งนั้นอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจ และการเตรียมตัวแก่นักท่องเที่ยวได้

6.2.2 รู้ข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในการเที่ยวสวนเกษตร และถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจก่อนเดินทาง

6.2.3 หลังจากนำเที่ยวชมแล้ว ควรหาเวลาให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สัก 15-20 นาที ระหว่างการเดินทางกลับ หรือเป็นการประเมินผลการชม สวนนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงได้

6.3 แนวทางการเตรียมตัวไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

6.3.1 เป็นผู้ที่สนใจการทำสวนเกษตรแต่ละสาขาที่จะไปชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.2 มีการเตรียมตัวเดินทาง และเตรียมอุปกรณ์ของที่ใช้ตามที่ผู้จัดรายการนำ
เที่ยวแนะนำ

6.3.3 หากมีความชอบถ่ายภาพเป็นที่ระลึกแล้ว ควรเตรียมกล้องและฟิล์มไปให้
มากพอ เหลือใช้ดีกว่าไม่พอ

6.3.4 ปฏิบัติตามข้อแนะนำและข้อห้ามของแต่ละสถานที่ เพราะต้นพืช และ
ธรรมชาติรอบด้านนั้นมีความอ่อนไหวและเปราะบาง มีโอกาสติดเชื้อโรคจากผู้ไปเยือนได้ใน
ทำนองเดียวกันหากนักท่องเที่ยวบางคนเป็นภูมิแพ้ต่อยุงแมลงง่าย ก็ควรต้องระมัดระวังเช่นกัน
ในช่วงที่เจ้าของสวนจัดยาป้องกันแมลงและเชื้อราที่สามารถทำลายต้นพืชได้

6.3.5 มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยือนมี
สภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด และสวยงาม

7. ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544)

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนอกจากเป็นการสร้างรายได้โดยตรงให้กับเกษตรกรผู้เป็น
เจ้า ของหรือผู้ผลิตในส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเยี่ยมชมแล้ว ยังได้ซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกษตรกรได้
จัดทำในอาชีพปกติ เช่น

7.1 สามารถจำหน่ายต้นอ่อนและเมล็ดพันธุ์ เพื่อนักท่องเที่ยวซื้อกลับไปทดลองปลูก หรือ
ไม่บางคนอาจนำไปขยายอาชีพเสริมต่อ เป็นเกษตรกรใหม่เพิ่มขึ้น เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพ
ใหม่ได้

7.2 สามารถขายผลผลิตที่เกิดขึ้นได้ส่งให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรง ช่วยขยายตลาดขายปลีก
และขายส่งให้กับเกษตรกรได้

7.3 ผลผลิตบางชนิดที่จำหน่ายสดไม่ทันสามารถแปรรูปเป็นผลผลิตอีกรูปแบบหนึ่ง จัด
ทำเป็นของแห้ง เป็นการถนอมอาหาร จำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่เพิ่มพูนจากเดิม

7.4 มีส่วนแนะนำธุรกิจการเกษตรเพิ่มขึ้นนักท่องเที่ยวและเกษตรกรที่ได้แลกเปลี่ยนความ
รู้ ความคิด สามารถช่วยขยายผลจากการทำการเกษตรต่อไปทางธุรกิจอื่น ๆ ได้อีก นับเป็นการ
สร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น อาทิ การทำธุรกิจผลไม้สดกับเครื่องจักสาน เครื่องบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

7.5 การจัดการท่องเที่ยวแวะพัก ชมสวนเกษตร ยังทำให้เพื่อนบ้านสามารถขายสินค้า ทั้ง
จากสวนเกษตร และสินค้าจำพวกอาหาร เครื่องดื่มได้เพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. นโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการในระดับต่าง ๆ ของกระบวนการการพัฒนาประเทศ และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในฐานะสินค้าท่องเที่ยวใหม่ให้เป็นสาขาการพัฒาที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพของการพัฒนาการเกษตรและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร โดยแนวคิดดังกล่าวนี้ การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงควรตอบสนองต่อนโยบายสาขาการพัฒาหลักของประเทศ 3 ส่วน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543) คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาการเกษตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาทรัพยากร

แนวนโยบายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. พัฒนาแนวท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยยังคงรักษาบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์หลักของแหล่งเดิม
2. การพัฒนาภาคการเกษตรให้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นขั้นบันได และสอดคล้องกับความต้องการเชิงนโยบายทุกระดับ
3. ควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความสมดุลย์ของการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการเกษตร และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร
4. ทำให้เกิดการผสมผสานกับการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศ
5. ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชนและท้องถิ่น
6. จัดการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการพัฒนาการเกษตร การอนุรักษ์ วิถีชีวิตของเกษตรกร วัฒนธรรมเกษตรกรรม การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
7. จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและบริการรองรับที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม ควบคุมและป้องกันผลกระทบอย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกันการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ควรจะต้องประกอบด้วยนโยบายการส่งเสริมและมีมาตรการรองรับในด้านต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านแหล่งท่องเที่ยว

- 1) ให้ความสำคัญสนับสนุนพื้นที่หรือย่านเกษตรแหล่งที่มีศักยภาพสูง และแหล่งที่มีการดำเนินการเข้ามามีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นการพัฒนานำร่อง สร้างชื่อเสียงให้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประเทศทั้งระบบ
- 2) จัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเพิ่มบทบาทให้เต็มศักยภาพ และความเหมาะสม เพื่อให้ความสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมผลิต ภูมิปัญญาเกษตร วิถีชีวิต และระบบชุมชน
- 3) จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์การเกษตรเฉพาะถิ่น เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงสินค้าเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย
- 4) จัดให้มีการท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาบริการที่ได้มาตรฐาน
- 5) พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยว เพื่อการศึกษาให้บริการสินค้าการเกษตร หรืออาหาร และการพักผ่อน

ด้านการตลาด

- 1) พัฒนาให้เป็นตลาดจุดมุ่งหมายเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและจุดมุ่งหมายเดียวกับจุดท่องเที่ยวประเภทอื่น
- 2) จัดให้เป็นสินค้าท่องเที่ยวหนึ่งในการส่งเสริมการตลาด
- 3) พัฒนาให้มีกลไกตลาดที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากที่สุด
- 4) พัฒนาให้ตลาดที่มีจุดหมายเดียวกันหรือเสริมกับตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเอเชียแปซิฟิก
- 5) สนับสนุนให้มีการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น

ด้านส่งเสริม ควบคุมและป้องกันผลกระทบ

- 1) จัดให้มีโครงการส่งเสริมเพื่อใช้มาตรการด้านลงทุน วิชาการ และการตลาดเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้าสู่ระบบ
- 2) กำหนดให้การเปิดแหล่งเกษตรที่มีความพร้อม และได้รับอนุญาตเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกิจการที่ต้องมีระบบการควบคุมด้านมาตรฐาน การติดตามตรวจสอบ และมีความปลอดภัย
- 3) ปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับกับการส่งเสริม และควบคุมการให้บริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งให้มีการพัฒนากฎหมายท้องถิ่นขึ้นมารองรับ
- 4) จัดให้มีองค์กระระดับต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อกำหนดนโยบาย ควบคุม และกำกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) กำหนดให้เป็นกิจการที่มีการควบคุมดูแลปัญหา ผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด

ด้านการผสมผสานการท่องเที่ยว

1) จัดให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ในการสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวของประเทศที่สมบูรณ์

2) จัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีบทบาทในการท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวภาคพื้นดิน (Overland Tourism)

3) จัดให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่ง ที่เน้นนำหลักการเชิงนิเวศมาใช้

4) นำทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในชนบท ที่อยู่ใกล้กันมาพัฒนาควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการเพิ่มศักยภาพและความดึงดูดใจ

ด้านการบริการ

1) ส่งเสริมให้แหล่งเกษตรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดให้มีบริการ เพื่อการสร้างอาชีพและรายได้

2) รักษามาตรฐานบริการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3) กระจายการบริการให้ทั่วถึงและสอดคล้องกับความต้องการ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) จัดให้มีระบบการของรัฐและการขนส่งนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) จัดให้มีการพัฒนาระบบควบคุมด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3) จัดให้มีสถาบันการฝึกอบรมเป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4) จัดให้มีระบบเครือข่ายด้านการรักษาความปลอดภัยและประสานงาน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการเฉพาะ

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน

1) จัดให้มีองค์กรในรูปคณะกรรมการระดับท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

2) กำหนดจัดงบประมาณสนับสนุนให้กับท้องถิ่น เพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้านการท่องเที่ยวท้องถิ่น (ชุมชน) และเกษตรกร เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปลักษณะสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 4) กำหนดให้มีหลักเกณฑ์การนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เข้าพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยจะได้รับความสนับสนุนจากรัฐเป็นกรณีพิเศษ

9. ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ทำการศึกษา

9.1 ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี (วังน้ำเขียว, 2547)

9.1.1 ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

9.1.2 การเดินทาง

ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 สายนครราชสีมา-วังน้ำเขียว-ชลบุรี เป็นเส้นทางหลักที่ผ่านอำเภอวังน้ำเขียว และ ใช้ในการติดต่ออำเภอใกล้เคียง การเดินทางจากกรุงเทพฯ มายังจะเชิงเทราก่อน ด้วยเส้นทางมอเตอร์เวย์ หรือ โดยถนนสุวินทวงศ์ก็ได้ แล้วใช้เส้นทาง ถนน 304 มุ่งสู่แยกกบินทร์บุรี รวมประมาณ 180 กิโลเมตร จากแยกกบินทร์บุรีนี้ไปถึงวังน้ำเขียว อีก 60 กิโลเมตร เป็นเส้นทางลาดชันเขาสวยงาม ถ้ามาจากจังหวัดนครราชสีมา ตามถนน 304 ผ่านอำเภอบึงกรังชัย ถึงอำเภอวังน้ำเขียว ระยะทางประมาณ 79 กิโลเมตร

9.1.3 ความเป็นมา

ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีที่มาจากเมื่อปี 2543 กลุ่มเกษตรกรบ้านสุขสมบูรณ์ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ติดต่อเข้ามายังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อขอความช่วยเหลือด้านวิชาการเพาะเห็ดหอม ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ค้นพบวิธีการกระตุ้นเห็ดหอมให้ออกดอก ในที่ไม่หนาวเย็นมากนัก มหาวิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการผลิตเห็ดหอมเพื่อการค้า โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัชชัย ทีมชุนหเถียร เป็นนักวิจัย เมื่อโครงการก้าวหน้าไปถึง 3 ปี คณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มองเห็นศักยภาพทางด้านธรรมชาติ การเกษตร และการท่องเที่ยวของตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จึงได้เลือกตำบลไทยสามัคคีเป็นพื้นที่เป้าหมายในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในปี 2545 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี จึงเริ่มต้นขึ้นในปี 2545 ด้วยการทำความเข้าใจระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับชุมชน จากนั้นก็มีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสัมมนาวิเคราะห์พื้นที่และเข้าไปในพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเป็นการระดมสมอง กำหนดแนวทางการพัฒนาจนออกมาเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การประชุมหารือกันเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนและกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 จังหวัดนครราชสีมา ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับจังหวัดลงมาถึงระดับตำบลและหมู่บ้าน และพัฒนาเป็นศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี

9.1.4 สินค้าของกินของฝาก

ผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น เห็ดหอมมีทั้งเห็ดหอมสดและแปรรูป ไม้ดอกไม้ประดับ ผักปลอดสารพิษ และสินค้าพื้นเมืองอื่น

9.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นื่อง – หนึ่ง กรู๊ป (บัญชา ยินดี, 2547)

9.2.1 ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

9.2.2 การเดินทาง

การเดินทางใช้เส้นทางถนนมิตรภาพ จนถึงกิโลเมตรที่ 201 แล้วเลี้ยวซ้ายทางไปสนามกอล์ฟพวยอาจพานอรามา จากนั้นจะมีป้ายบอกทางจนกระทั่งถึงไร่องุ่น

9.2.3 ความเป็นมา

คุณบัญชา ยินดี เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นื่อง – หนึ่ง กรู๊ปกล่าวว่า ไร่องุ่นนื่อง-หนึ่ง เกิดจากแรงบันดาลใจจากแนวคิดเกษตรพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ผู้บริหารธุรกิจของบริษัทใหญ่โตผันตัวเองมาทำการเกษตร เริ่มต้นด้วยการขุดแหล่งน้ำ ปรับที่ดิน และเริ่มลงมือปลูกพืชผักผลไม้ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกข้าวไว้กินเอง เหลือกินก็ขายตามหลักเกษตรพอเพียงและใช้ปุ๋ยจากขี้วัวที่เลี้ยง นอกจากนี้ยังได้ปลูกองุ่นไร้เมล็ด โดยทยอยปลูกกันเป็นลำดับ ๆ ไม่นานต่อมา องุ่นของท่านก็ออกผลให้ขายได้เป็นเจ้าแรก ๆ ในภาคอีสาน เป็นที่แปลกใจของนักเกษตรพัฒนาเป็นจำนวนมาก ที่คิดว่าองุ่นจะต้องปลูกในภาคกลาง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำ ปุ๋ย และอากาศที่เหมาะสม จนทำให้ผู้ที่สนใจมาขอดูงาน ทั้งนิสิต นักศึกษา นักวิชาการเกษตร และประชาชนธรรมดา จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

9.2.4 สินค้าของกินของฝาก

องุ่นสด (มีเมล็ด) ราคา 200 บาท/กก. องุ่นสด (ไม่มีเมล็ด) ราคา 250 บาท/กก. น้ำองุ่น ราคา 20 บาท/ขวด ไวน์องุ่น ราคา 200 บาท/ขวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9.2.5 การเปิดให้เข้าชม

เปิดให้เข้าชมทุกวัน

9.3 เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี (ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี, 2547)

9.3.1 ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ จ.สระบุรี

9.3.2 การเดินทาง

เดินทางจากกรุงเทพมหานคร ใช้เส้นทางถนนพหลโยธินเข้าสู่จังหวัดสระบุรี

9.3.3 ความเป็นมา

เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี เกิดจากการที่ทานตะวันเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ชาวจังหวัดสระบุรีมาเป็นเวลานานติดต่อกันหลายปีแล้ว ความงดงามท่ามกลางทัศนียภาพสายลมเย็นสบายกลางแสงแดดเป็นมนต์เสน่ห์สำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมทุ่งทานตะวันที่จังหวัดสระบุรีเป็นจำนวนมาก จังหวัดสระบุรี โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี (นายณรินทร์ พานิชกิจ) ส่วนราชการและองค์กรเอกชน อันได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ บริษัท แปซิฟิค เมล็ดพันธุ์ จำกัด เล็งเห็นหนทางที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนที่เห็นผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด ก็คือการสร้างกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรีให้มากที่สุด จึงได้กำหนดเป็นกลยุทธ์สำคัญ ในการวางแผนสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกทานตะวัน และร่วมกันจัดงาน "เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี" เป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

9.3.4 สินค้าของกินของฝาก มีสินค้า อุปกรณ์ ของที่ระลึกมากมายที่เกี่ยวกับดอกทานตะวัน และสินค้าพื้นเมืองอื่น ๆ

9.3.5 การเปิดให้เข้าชม ให้บริการนักท่องเที่ยวในช่วงที่มีการจัดเทศกาล ในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนเมษายน เป็นประจำทุกวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เดชา ไต้สูงเนิน (2543) ได้ศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร พบว่ามีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นใน 3 พื้นที่ คือ พื้นที่บริเวณศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ พื้นที่บริเวณถนนเชื่อมต่อระหว่างบ้านม่วงคำและบ้านโป่งแยงใน และบริเวณบ้านผานกกก ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำพบว่า มีสาเหตุมาจาก การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างองค์กรและเกิดความขัดแย้งภายนอกชุมชน

ภาวิณี เวชสิทธิ์นิรภัย (2543) ได้ศึกษาศักยภาพและปัญหาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาศักยภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และศึกษาพื้นที่กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายและคำนิยามการท่องเที่ยว โดยให้หลักการทรัพยากรอย่างยั่งยืนมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว ปัญหาการดำเนินงานที่พบในแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทโครงการทดลองของรัฐ มีปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาขั้นตอนของส่วนราชการ ประเภทโครงการหลวง มีปัญหาขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และขั้นตอนของการขออนุญาตทางราชการ การศึกษาพื้นที่กรณีศึกษาหมู่บ้านไม้ดอกก้าวหน้า หมู่ที่ 3 บ้านม่วงคำ ต.โป่งแยง อ.แมริม จ.เชียงใหม่ พบว่าศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเกษตรของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ได้ศึกษาหาแนวทางการจัดการที่เหมาะสม จัดทำคู่มือการจัดการ ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ในการจัดการด้านสื่อ ความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ปัจจุบันอำเภอบ้านแพ้วไม่มีการจัดการการท่องเที่ยวเกษตร ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม หมู่คณะ ผลความคาดหวังและความ คิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการด้านสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการจัดการได้ระดับหนึ่ง สำหรับการจัดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชิงเกษตรกรรมมีสื่อความหมายประเภท เจ้าหน้าที่นำชม เอกสาร แผ่นพับ พื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถเดินชมได้ สถานที่ติดต่อและมีกิจกรรมทางการเกษตร ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก ซึ่งการจัดการควรดำเนินให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร เพื่อคงความเป็นธรรมชาติ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

พุศักดิ์ กาญจนสำราญวงศ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แรงจูงใจของการท่องเที่ยวในการเลือกแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์และเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54.10 มีแรงจูงใจสำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว คือ การพักผ่อนร่วมกับเพื่อนหรือญาติพี่น้อง รองลงมา คือ การผ่อนคลายความตึงเครียดจากหน้าที่การงาน และการศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 22.20 และร้อยละ 17.30 ตามลำดับ สำหรับฤดูกาลท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมากที่สุด คือ วันหยุดสุดสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 18.3 และร้อยละ 14.1 ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน กรณีตัวแปรตาม คือ การเลือกแหล่งนันทนาการ พบว่าแรงจูงใจในการไปเยือนแหล่งนันทนาการ ประเภทนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งที่อยู่อาศัย วันหยุด-วันพักผ่อน ขนาดกลุ่มเดินทาง การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งนันทนาการ ความสะดวกของเส้นทางในแหล่งนันทนาการ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และภาพพจน์ของแหล่งนันทนาการ มีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หากแต่ระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (Canonical Correlation = 0.34 ; Sig = 0.00) ส่วนกรณีตัวแปรตาม คือ การเลือกแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแรงจูงใจในการไปเยือนแหล่งนันทนาการ ประเภทนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งที่อยู่อาศัย วันหยุด-วันพักผ่อน ขนาดกลุ่มเดินทาง การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งนันทนาการ ความสะดวกของเส้นทางในแหล่งนันทนาการ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และภาพพจน์ของแหล่งนันทนาการ มีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (Canonical Correlation = 0.45 ; Sig = 0.00)

มณชิชา เอ้าจันทร์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษารูปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นเพศชาย อายุตั้งแต่ 20-29 ปี เป็นโสดมีการศึกษาระดับปริญญาตรีอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป และมีที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่เคยเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากโทรทัศน์ เดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อนกับครอบครัวหรือญาติในวันหยุดสุดสัปดาห์ด้วยรถส่วนตัว ไม่พักค้าง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คืน และกิจกรรมที่มักกระทำ คือ รับประทานอาหาร ค่าใช้จ่ายครั้งละ 1,001-2,000 บาท นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยความสวยงามของสถานที่มากที่สุด และต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีก แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุง คือ เรื่องของการคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปัญหาด้านที่พัก ผลิตภัณฑ์และอาหาร การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจกับความสวยงามของสถานที่มากที่สุด ระดับการท่องเที่ยวต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Reserch Methodologies)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือทั่วไป วารสาร และงานวิจัยที่มีการศึกษามาแล้ว

2. คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการศึกษารวบรวม

โดยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันในด้านของประเภทแหล่งท่องเที่ยว แต่มีสภาพพื้นที่และทรัพยากรที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาเปรียบเทียบ และสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยได้แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นตัวแทนในการเก็บข้อมูลดังนี้ คือ

2.1 ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี

ตั้งอยู่ที่ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

2.2 ไร่รุ่งน นื่อง-หนึ่ง

ตั้งอยู่ที่ 11 หมู่ 1 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2.3 เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี

ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสระบุรี

3. การเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยใช้วิธีการ ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยทำการสัมภาษณ์ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือเข้าไปเก็บข้อมูลโดยเข้าไปในรูปแบบนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลรูปแบบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

4. การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และทำการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการของแต่ละแหล่งในเชิงพรรณนา

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ SWOT Analysis

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล
(Findings and Results)

ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง นำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สามารถนำเสนอข้อมูลได้ ดังนี้

1. ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี

สภาพทางกายภาพ

ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี ดำเนินการในลักษณะร่วมกัน ในลักษณะสมาชิก กลุ่มเกษตรกรในตำบล มีทั้งประเภทที่พักค้างคืนในหมู่บ้านได้ และประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน ในแต่ละจุดจะมีลักษณะเด่นโดยเฉพาะ เช่น กลุ่มเห็ดหอม กลุ่มผู้ปลูกดอกเบญจมาศ

ตำบลไทยสามัคคี แยกตัวออกจากตำบลวังน้ำเขียวเมื่อ ปี 2536 และเป็นตำบลที่ 5 ของอำเภอวังน้ำเขียว ในครั้งแรกนั้นมีฐานะเป็นสภาตำบล ปกครองเพียง 9 หมู่บ้าน ต่อมาปี 2540 ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีหมู่บ้านเพิ่มอีก 1 หมู่บ้าน รวมเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านไทยสามัคคี , หมู่ 2 บ้านสุขสมบูรณ์ , หมู่ 3 บ้านปฏิรูป , หมู่ 4 บ้านบุไทร , หมู่ 5 บ้านบุไผ่ , หมู่ 6 บ้านห้วยใหญ่ใต้ , หมู่ 7 บ้านไผ่งาม , หมู่ 8 บ้านพุทธรักษา , หมู่ 9 บ้านคลองไทร , หมู่ 10 บ้านคลองยาโม

ตำบลไทยสามัคคีตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอวังน้ำเขียวประมาณ 14 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 315 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 196,875 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นภูเขาและเนินสูงเหมือนลอนลูกฟูกสลับทั่วพื้นที่ ความสูงจากระดับน้ำทะเล 400-700 เมตร ลักษณะภูมิอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี อุณหภูมิต่ำสุด 9 องศาเซลเซียส สูงสุด 30 องศาเซลเซียส

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ปลูกผลไม้ เช่น มะม่วงทุเรียน กระท้อน ลิ้นจี่ ลำไย ไม้ดอกไม้ประดับ เห็ดหอม เป็นต้น ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 18,000 บาท/คน/ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นมา

นายอินทร์ มุลพิมาย ประธานกลุ่มบุไทรโฮมสเตย์ กล่าวว่า “ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี เกิดจากเมื่อปี 2543 กลุ่มเกษตรกรบ้านสุขสมบูรณ์ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ติดต่อเข้ามายังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อขอความช่วยเหลือด้านวิชาการเพาะเห็ดหอม ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ค้นพบวิธีการกระตุ้นเห็ดหอมให้ออกดอก ในที่ไม่หนาวเย็นมากนัก มหาวิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการผลิตเห็ดหอมเพื่อการค้า โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ทีฆชุนหเถียร เป็นนักวิจัย เมื่อโครงการก้าวหน้าไปถึง 3 ปี คณะจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มองเห็นศักยภาพทางด้านธรรมชาติ การเกษตร และการท่องเที่ยวของตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จึงได้เลือกตำบลไทยสามัคคีเป็นพื้นที่เป้าหมายใน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ของประเทศตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในปี 2545 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ตำบลไทยสามัคคี จึงเริ่มต้นขึ้นในปี 2545 ด้วยการทำความเข้าใจระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับชุมชน จากนั้นก็มีการสัมมนาวิเคราะห์พื้นที่และเข้าไปในพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเป็นการระดมสมองกำหนดแนวทางการพัฒนาจนออกมาเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การประชุมหารือกันเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนและกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 จังหวัดนครราชสีมา ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับจังหวัดลงมาถึงระดับตำบลและหมู่บ้าน จึงมีการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ ยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มปลูกเบญจมาศ, แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มผู้ผลิตเห็ดหอม, แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ฯลฯ จากนั้นก็มีการจัดอบรมด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและดูงานด้านโฮมสเตย์ จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนและความต้องการของชุมชน พบว่า การให้บริการท่องเที่ยวยังขาดการบริการที่พิถีพิถัน โฮมสเตย์ที่จัดการโดยชุมชน ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และสามารถเพิ่มรายได้เป็นอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้าน จึงมีการก่อตั้งกลุ่มบุไทรโฮมสเตย์ขึ้นมาโดยกลุ่มอนุรักษ์ดินน้ำมุขบ้านบุไทร และต่อมาได้มีการสนับสนุนจากอำเภอวังน้ำเขียวในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาอีกด้วย ”

“ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตนี้เกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีส่งเสริมทั้งนั้นแหละ” (อินทร์ มุลพิมาย, 2547)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

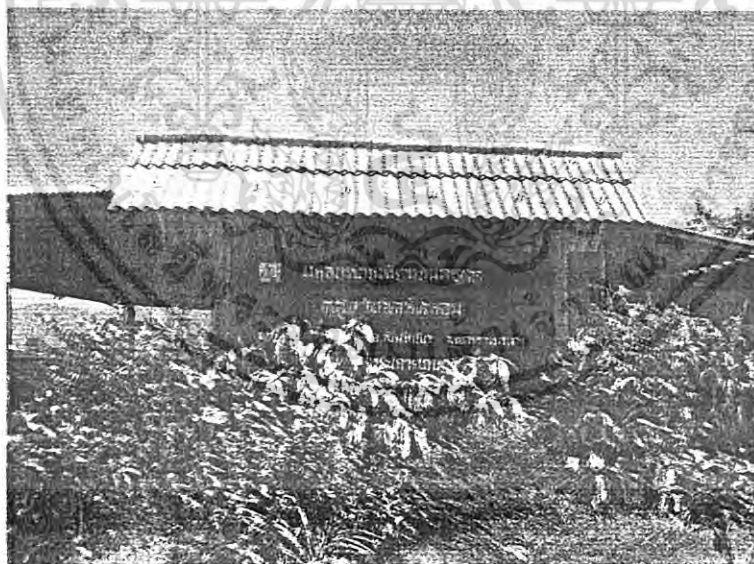
โดยในตำบลไทยสามัคคีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหลายแห่ง ซึ่งในแต่ละแหล่งจะมีการบริหารจัดการของตนเองไม่ได้มีการบริหารจัดการรวมกัน ผู้ศึกษาจึงได้ทำการคัดเลือกศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทยสามัคคีที่มีชื่อเสียงและมีความโดดเด่นมาทำการวิจัย คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มผู้ผลิตเห็ดหอม บ้านสุขสมบูรณ์
2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มปลูกดอกเบญจมาศ
3. กลุ่มบุโพรโฮมสเตย์

ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มผู้ผลิตเห็ดหอม บ้านสุขสมบูรณ์

กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 บ้านสุขสมบูรณ์ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เกิดจากการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กลุ่มอาชีพผลิตเห็ดหอม จะรวมกลุ่มผลิตเห็ดหอม และ เห็ดนานาชนิด รวมถึงกรรมวิธีต่างๆในการแปรรูปเห็ด จำหน่ายผลิตภัณฑ์เห็ดหอมสดและแปรรูป และยังเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเป็นศูนย์สาธิตการผลิตเห็ดหอมอีกด้วย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มผู้ผลิตเห็ดหอม

- ความเป็นมาในการจัดตั้งกลุ่มเห็ดหอม

นางสาว พูนณรงค์ ประธานกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์ กล่าวว่า " ก่อนที่จะมาทำเห็ดหอม ดิฉันและสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่กันมาก่อน รายได้ก็ไม่ค่อยจะดีนัก จนประมาณปี พ.ศ. 2541 เพื่อนดิฉัน ที่เป็นคนจังหวัดเชียงใหม่และทำฟาร์มเห็ดหอมอยู่ก่อนแล้ว เอกสารเป็นเอกสารที่ส่งวันไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนูญาติเหมาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้เอาก้อนเชื้อเห็ดหอมจากเชียงใหม่มาลองเปิดดอกที่นี้ แล้วได้ผลดีจึงได้ชักชวนให้ดิฉันให้หันมาทำฟาร์มเห็ดหอม ดิฉันเลยทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และในขณะนั้น อาจารย์กนก ซึ่งเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มาซื้อที่ดินกับที่บ้านทำฟาร์มเห็ดหอม ก็เลยมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน

จากนั้นไม่นาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดย อาจารย์ธวัชชัย ชีมชุนนหะเยียร ได้จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำฟาร์มเห็ดหอม และมีโครงการที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำฟาร์มเห็ดหอมในเขตอำเภอวังน้ำเขียว จึงได้รวมกลุ่มกับเพื่อนบ้าน 5 คน ติดต่อกัน อ. กนก เพื่อขอเข้ารับการศึกษาอบรม และ อาจารย์ธวัชชัย ก็ได้เสนอให้ ไปร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเห็ดหอม โดยในเริ่มต้นมีสมาชิกทั้งหมด 12 คน ร่วมกันลงทุนและตั้งเป็น **กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ** "

(สไว พูนณรงค์, 2547)

ในระยะแรก อ. ธวัชชัยได้ให้ทางกลุ่มทดลองเปิดดอกอย่างเดียวก่อนเพื่อศึกษาธรรมชาติของเห็ดหอม หลังจากนั้นจึงค่อยเริ่มทำก้อนเชื้อเองโดยไม่ใช้เครื่องจักร สมาชิกในกลุ่มเกิดการเหนื่อยล้าและเริ่มทยอยกันออกเพราะต้องทำไร่ด้วย จากสมาชิก 12 คนก็เหลือ 6 คน

แต่เมื่อมีโครงการหมู่บ้านละ 100,000 เข้ามาประมาณปี พ.ศ. 2542 ทางกลุ่มก็ได้กู้เงินมาเป็นจำนวน 50,000 บาท และได้รับเงินสนับสนุนจาก " กองทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี " อีก 25,000 บาท เพื่อซื้อ เครื่องผสม เครื่องอัดก้อน และเตาหนึ่ง พอมีเครื่องจักรบวกกับผลผลิตที่มีราคาสูงจากที่เคยมีสมาชิกเหลืออยู่เพียง 6 คน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มเป็น 80 คน

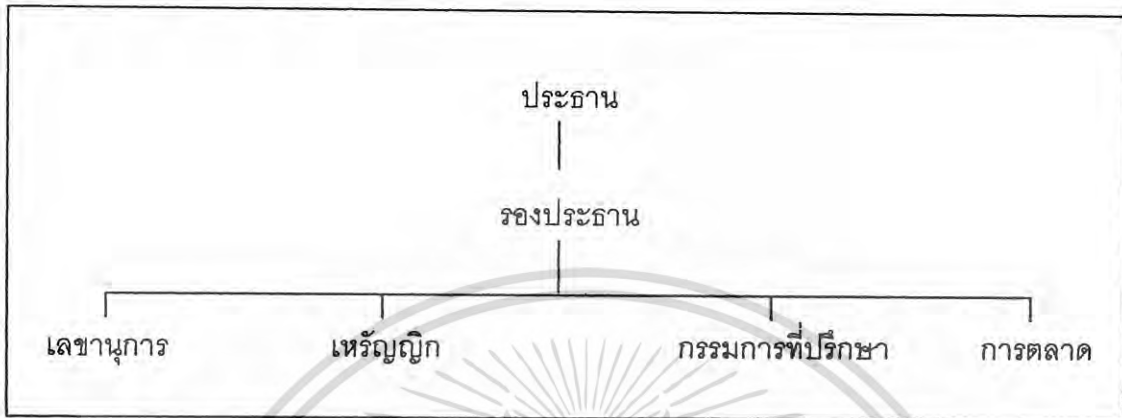
หน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มก็คือการ "เอาแรง" หมายถึงการมาช่วยกันทำก้อนเชื้อ วันละ 3 – 4 คน หมุนเวียนกันไป

จากความสำเร็จของกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ ทำให้ อาจารย์ธวัชชัย ได้เห็นหน้าโครงการต่อโดยขยายผลมายังหมู่บ้านใกล้เคียงคือ หมู่ 4 บ้านบุไทร และได้จัดตั้งเป็น "กลุ่มเห็ดหอมบ้านบุไทร" มี นายสมบูรณ สิงกิ่ง เป็นประธานกลุ่ม โดยมีลักษณะดำเนินการแบบเดียวกันกับ "กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ" และให้งบประมาณในการดำเนินงานในรูปของ วัสดุ อุปกรณ์ทุกชนิด และให้ชาวบ้านส่งคืนเป็นเงินจำนวน 3.50 บาทต่อก้อน เพื่อเป็นค่าวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการผลิตในครั้งต่อไป (สำเรียง สิงกิ่ง, 2547)

- การบริหารจัดการกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ

การบริหารจัดการกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณเป็นการบริหารและจัดการโดยสมาชิก เกษตรกรผู้ปลูกเห็ดหอมเองทั้งสิ้น โดยมีเพียงที่ปรึกษาเท่านั้นที่เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งมีการบริหารอย่างมีระบบ มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ซึ่งมีโครงสร้างในการปฏิบัติงานดังภาพที่ 2

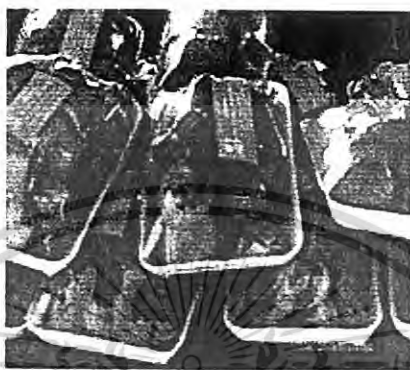
ภาพที่ 2 แผนผังแสดงโครงสร้างในการบริหารงานของกลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์

การปฏิบัติงานของกลุ่มเป็นไปอย่างเรียบง่าย อาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ ประธานกลุ่มมีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในการขอรับวัสดุ และอุปกรณ์ในการเพาะเห็ดจากนั้นจึงแบ่งหน้าที่กันทำงานตามส่วนต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ และจะแบ่งหน้าที่ให้กับสมาชิกทุกคนในการหมุนเวียนกันมาช่วยกันทำก้อนเชื้อเห็ด และทางกลุ่มจะเป็นผู้ดำเนินการในการรับซื้อและจัดการด้านการตลาดให้กับสมาชิกอีกด้วย โดยหลังจากที่ อาจารย์ ธวัชชัย ได้เข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ดหอมแก่เกษตรกรทำให้เกษตรกรมีอาชีพใหม่เกิดขึ้นมา นางสาว พุณณรงค์ ประธานกลุ่ม กล่าวว่า "หลังจากที่ผลผลิตในรุ่นแรกออกมาก็มีปัญหาทางการตลาดเกิดขึ้น เพราะอาจารย์ ธวัชชัย ไม่ได้หาตลาดสำหรับรองรับสินค้าไว้ ทำให้ต้องเอาผลผลิตที่ได้ไปแจกตามร้านอาหาร รีสอร์ท และบังกะโลต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย จากนั้นไม่นานทางรีสอร์ทและร้านอาหารต่าง ๆ ก็เริ่มสนใจเห็ดหอมกันมากขึ้น เนื่องจากมีผู้ติดใจในรสชาติ และความสด รื่นอร่อยหลายแห่งยกเห็ดหอมเป็นเมนูเด่นเพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าที่มาท่องเที่ยว แกงจืดเห็ดหอม ต้มยำเห็ดหอม น้ำพริกเห็ดหอม เป็นต้น"

"แรก ๆ ต้องเอาเห็ดหอมไปแจกตามร้านอาหารให้เค้าลองชิมจนเค้าติดใจแล้วก็สั่งเห็ดจากเรา" (สว พุณณรงค์, 2547)

เมื่อร้านอาหารและรีสอร์ท ยกเมนูเห็ดหอมเป็นเมนูเด่น ทำให้นักท่องเที่ยวที่ผ่านไปผ่านมา ได้มีโอกาสชิมเห็ดหอมของชาวไทยสามัคคี ดังภาพที่ 3 และเกิดความติดใจในรสชาติของเห็ดหอมที่นี่ เนื่องจากเห็ดหอมที่นี่มีลักษณะเด่นอยู่ที่ ความสด และปราศจากสารเคมีที่เกิดจากการยืดอายุ การเก็บรักษา เมื่อปากต่อปากบอกต่อกันไป ประกอบกับ อำเภอ วังน้ำเขียว เป็นเมืองท่องเที่ยวอยู่เอกลีลาเป็นเอกลีลาที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้ว ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่ทำฟาร์มเห็ดหอมใน ตำบลไทยสามัคคีส่วนใหญ่เป็นเพียงเกษตรกรรายย่อย ผลผลิตที่ออกมาจึงไม่มากนัก

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์เห็ดหอมของชาวตำบลไทยสามัคคี

ปัจจุบันเห็ดหอมของชาวตำบลไทยสามัคคีได้กลายเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมาก เรียกได้ว่า ตลาดต้องเข้ามาหาเอง ซึ่งมีแหล่งจำหน่ายอยู่ที่ กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์ หมู่ที่ 2 ตำบลไทยสามัคคี หรือจะไปเยี่ยมชมฟาร์มเห็ดหอม และซื้อผลผลิตที่บ้านของเกษตรกรเองก็ได้ และเมื่อมีคนสนใจเข้ามาเยี่ยมชมฟาร์มเห็ดหอมของเกษตรกรมากขึ้น ประกอบกับที่ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเป็นศูนย์สาธิตการผลิตเห็ดหอมทำให้กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์มีชื่อเสียงมากขึ้นจึงมีการจัดการในเรื่องการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเพิ่มเข้ามาอีกเรื่องหนึ่ง โดยทางกลุ่มจะมีการจัดที่ทำการกลุ่มเห็ดหอมให้เป็นที่ทำการแหล่งท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ติดต่อสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาเยี่ยมชม โดยจะมีเจ้าหน้าที่อยู่ตลอดเวลาเพราะที่ทำการนั้นเป็นที่ทำการผู้ใหญ่บ้านด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำ และสามารถนำชมฟาร์มเห็ดหอมของสมาชิกในกลุ่มโดยจะมีการให้ความรู้และเทคนิคในการเพาะเห็ด ทั้งเรื่องการเปิดดอก ระยะเวลาในการบ่มเชื้อและขั้นตอนต่าง ๆ ในการเพาะเห็ดตลอดจนกระบวนการผลิตก้อนเชื้อที่มีการทำเป็นประจำทุกวัน และสำหรับนักท่องเที่ยวบางคนสนใจที่จะมาศึกษาการทำฟาร์มเห็ดหอมเพื่อที่จะขยายอาชีพก็จะมีการให้ความรู้ทุกขั้นตอนของการทำฟาร์มเห็ดหอมโดยไม่ปิดบังซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถมาพักอยู่กับทางกลุ่มได้เลย โดยทางกลุ่มมีบริการที่พักเป็นเต็นท์พร้อมเครื่องนอน จำนวน 20 หลัง โดยนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะควรจะมีการติดต่อมาเพื่อแจ้งล่วงหน้ากับทางกลุ่มก่อนเพื่อจะได้มีการเตรียมตัวในการต้อนรับและจัดวิทยากรไว้อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ตอนนี้มีนักศึกษาและกลุ่มเกษตรกรให้ความสนใจมาดูงานกับกลุ่มเราเยอะ เลยต้องมีวิทยากรที่มีความรู้เรื่องการทำฟาร์มเห็ดเป็นอย่างดีเป็นคนนำชมฟาร์มก็เป็นสมาชิกของกลุ่มเราเองนั่นแหละ” (สโวน พูนณรงค์, 2547)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มปลูกเบญจมาศ

- ความเป็นมาของการจัดตั้งกลุ่มปลูกเบญจมาศ

กลุ่มปลูกเบญจมาศ ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 50 หมู่ 5 บ้านบุไผ่ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา 30370 ซึ่งคุณสมประสงค์ ประดับมุข ประธานกลุ่ม ได้กล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่ม ว่า “เกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียวได้จัดตั้งกลุ่มดอกไม้ประดับขึ้น ตั้งแต่ปี 2539 สมาชิกปลูกไม้ดอก เช่น ลิลลี่ แกลดิโอลัส แอสเตอร์ฟิค็อก กุหลาบ ในปี 2542 กรมส่งเสริมการเกษตรได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับบนพื้นที่สูง ณ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 22 ราย ดำเนินการโดยอบรมและดูแลงานการผลิตเบญจมาศ สนับสนุนโรงเรือนสำหรับปลูกเบญจมาศตัดดอก จำนวน 20 โรงๆละ 126 ตารางเมตร โรงเรือนปลูกต้นแม่พันธุ์และผลิตกิ่งปักชำจำนวน 4 โรงเรือน โรงบรรจุหีบห่อ 3 โรงเรือน และสนับสนุนพันธุ์เบญจมาศเพื่อขยายและส่งเสริมให้สมาชิกปลูกอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถผลิตเบญจมาศคุณภาพดีได้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันเป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ภาพที่4-6) ซึ่งได้ให้บริการแก่เกษตรกรผู้สนใจเป็นจำนวนมาก” (สมประสงค์ ประดับมุข, 2547)

ภาพที่ 4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กลุ่มปลูกดอกไม้เบญจมาศ

ภาพที่ 5 ผลผลิตภัณฑ์ดอกไม้เบญจมาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 แปลงเบญจมาศของเกษตรกร

- การบริหารจัดการและการดำเนินการ

การบริหารจัดการของกลุ่มดำเนินการโดยเกษตรกรผู้ปลูกดอกเบญจมาศทั้งสิ้น โดยมีการแต่งตั้งประธาน และคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่มจากการคัดเลือกของสมาชิกในกลุ่มเอง ซึ่งในปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม คือ นางสาวประสงค์ ประดับมูข ซึ่งในอดีตผู้ใหญ่นบ้าน โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้ขายเมล็ดพันธุ์ดอกเบญจมาศและเป็นผู้รับซื้อผลผลิตของกลุ่ม แล้วนำไปส่งยังตลาดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งจะแบ่งไว้เพื่อการดำเนินการของกลุ่มและให้สมาชิกกู้ยืม นอกจากนี้กลุ่มยังมีการให้และแลกเปลี่ยนความรู้เทคนิค วิธีการ ปลูกดอกเบญจมาศให้แก่สมาชิกที่ยังไม่มีความชำนาญและผู้ปลูกรายใหม่อีกด้วย นอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกแห่งหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงมีนักท่องเที่ยวแวะเข้ามาเยี่ยมชมเป็นประจำ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต้องทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้และเป็นผู้นำชมแปลงปลูกดอกเบญจมาศให้แก่นักท่องเที่ยว

กลุ่มผู้ปลูกดอกเบญจมาศจะมีการจัด "งานเบญจมาศบานในม่านหมอก" เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่น และเป็นการเสริมรายได้อีกทางหนึ่งให้แก่กลุ่มสมาชิกและกลุ่มเกษตรกรใกล้เคียงอีกด้วย โดยภายในงานจะมีการประกวดไม้ดอก ไม้ประดับหลายชนิด โดยเฉพาะเบญจมาศ ประกวดผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการ การตอบปัญหาให้แก่เกษตรกร การนำชมแปลงปลูกเบญจมาศ และ ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ การออกร้านจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ มากมาย ตลอดจน โดยภายในงานจะมีบริการนำเที่ยวชมสวนเกษตรของเกษตรกรทั้งส่วนของแปลงเบญจมาศ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่าง ๆ ภายในตำบลไทยสามัคคี 9 จุด โดยใช้เส้นทางนำชมดังภาพที่ 7 โดยราคาตั๋วนำเที่ยว คนละ 20 บาท นักท่องเที่ยวจะได้รับ เครื่องหมายติดหน้าอกเสื้อเพื่อจะใช้ ขึ้น - ลง รถ ได้ทุกจุด (ทั้ง 9 จุด ที่แวะให้ ขึ้น - ลง) ในวันนั้นและท่านสามารถจะใช้เวลาชมในแต่ละจุดได้ตามที่ต้องการ โดยจุดที่จะนำไปเที่ยวชม มีดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สวนเบญจมาศ คุณกิตติ
2. สวนผักไร้สารพิษ น้องพลอย
3. สวนเบญจมาศคุณสมประสงค์
4. สวนเบญจมาศคุณวิภา
5. กลุ่มเห็ดหอมบ้านบุไทร
6. สวนผักปลอดสารพิษลุงเปีย
7. สวนผักปลอดสารพิษลุงไกร
8. กลุ่มเห็ดหอมบ้านสุขสมบูรณ์
9. บ้านสวนเห็ดภูษิมไพร

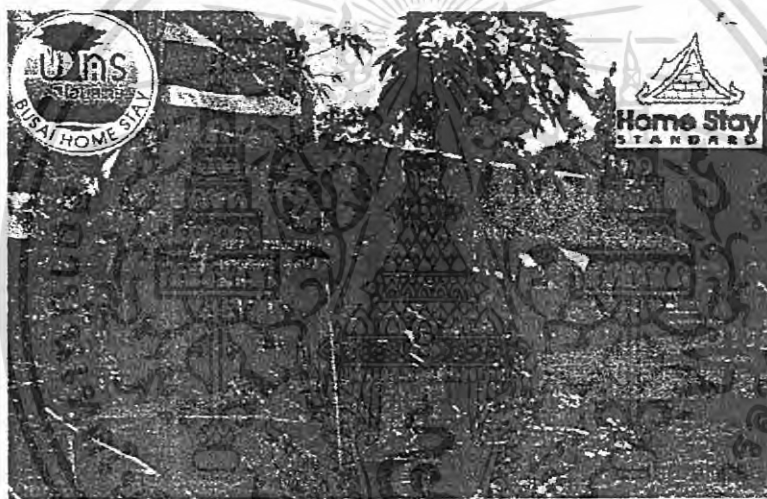

ภาพที่ 7 แผนที่แสดงแปลงเกษตรสาธิตงานเบญจมาศบานในม่านหมอก
ที่มา : "วังน้ำเขียว" (2547)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่ม บุไทรโฮมสเตย์

บุไทร โฮมสเตย์ (Busai Home Stay) ได้รับตราสัญลักษณ์ มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยและโฮมสเตย์ต้นแบบปี 2547 จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตั้งอยู่ที่ หมู่ 4 บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ภาพที่ 8) มีบริการนำชม และ สัมผัสบรรยากาศ และ วิถีชีวิตเรียบง่ายในชนบท โดย รถอีแต๊ก (น้องรถอีแต่น) เรียนรู้ อาชีพเกษตรแบบยั่งยืน เช่น เพาะเห็ดหอม ปลูกเบญจมาศเพื่อการส่งออก และ ผักเมืองหนาวปลอดสารพิษ ตกเย็นร่วมวงรับประทานอาหาร และสนทนาตามอัธยาศัย รับกลุ่มเกษตรกร นักศึกษาดูงาน อบรม และ พักระยะยาวในราคาพิเศษ นำชมแปลงเกษตร เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ และจัดแพ็คเกจทัวร์ บ้านบุไทรโฮมสเตย์มีที่พักแบบชนบท ที่เรียบง่าย สะดวก และ ปลอดภัย

ภาพที่ 8 สถานที่ตั้งกลุ่มโฮมสเตย์

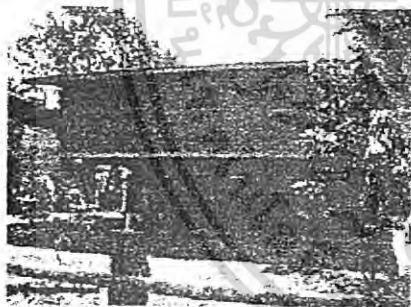
- ความเป็นมาในการจัดตั้งกลุ่มบุไทรโฮมสเตย์

นายอินทร์ มูลพิมาย ประธานกลุ่มบุไทรโฮมสเตย์ กล่าวว่า บุไทรโฮมสเตย์มีที่มาจากเมื่อปี 2543 กลุ่มเกษตรกรบ้านสุขสมบุญรณ์ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ติดต่อเข้ามายังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อขอความช่วยเหลือด้านวิชาการเพาะเห็ดหอม ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ค้นพบวิธีการกระตุ้นเห็ดหอมให้ออกดอก ในที่ไม่หนาวเย็นมากนัก มหาวิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการผลิตเห็ดหอมเพื่อการค้า โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ทิมชุนหทัย เป็นนักวิจัย เมื่อโครงการก้าวหน้าไปถึง 3 ปี คณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มองเห็นศักยภาพทางด้านธรรมชาติ การเกษตร และการท่องเที่ยวของตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จึงได้เลือกตำบลไทยสามัคคีเป็นพื้นที่เป้าหมายในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ของประเทศตามนโยบาย

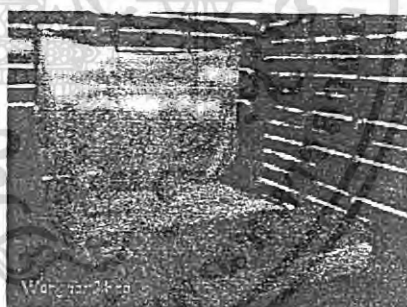
เร่งด่วนของรัฐบาล ในปี 2545 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี จึงเริ่มต้นขึ้นในปี
 เอกสารฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเชียงใหม่ โดยผู้จัดทำฉบับนี้จะไม่รับผิดชอบต่อเนื้อหา
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2545 ด้วยการทำความเข้าใจระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับชุมชน จากนั้นก็มีการสัมมนาวิเคราะห์พื้นที่และเข้าไปในพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเป็นการระดมสมอง กำหนดแนวทางการพัฒนาจนออกมาเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การประชุมหารือกันเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนและกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 จังหวัดนครราชสีมา ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับจังหวัดลงมาถึงระดับตำบลและหมู่บ้าน

ในระหว่างปี 2546 โครงการฯ ได้มีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่ชุมชน โดยการจัดอบรมด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวรวม 3 หลักสูตร และดูงานด้านโฮมสเตย์ 2 แห่ง จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนและความต้องการของชุมชน พบว่า การให้บริการท่องเที่ยวยังขาดการบริการที่พิถีพิถันโฮมสเตย์ที่จัดการโดยชุมชน ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และสามารถเพิ่มรายได้เป็นอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้าน และมีกลุ่มชุมชนที่สนใจให้บริการดังกล่าว ในที่สุดบ้านพักจำนวน 10 หลังคาเรือน ของกลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำมูลบ้านบุไทร ได้รับการปรับปรุงภายใต้การสนับสนุนของโครงการ จนกลายเป็นเรือนพักโฮมสเตย์ ดังภาพที่ 9 และ 10

ภาพที่ 9 เรือนพักโฮมสเตย์

ภาพที่ 10 ห้องพักรับรอง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์อนุรักษ์ต้นน้ำมูลบ้านบุไทร มีดังนี้

- 1) ให้บริการที่พิถีพิถันนักท่องเที่ยวในการสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชนบท
- 2) เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดรายได้เสริมแก่ชุมชน
- 3) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในชนบท
- 4) เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว
- 5) เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้ยั่งยืน
- 6) เพื่อพัฒนาคนโดยใช้การรวมกลุ่มเป็นสื่อในการปลูกฝังให้มีคุณธรรมและสร้างธรรมรัฐ

ให้เกิดในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การบริหารจัดการและการดำเนินการ

บุไทรโฮมสเตย์ ได้มีการพัฒนาขึ้นตามหลักวิชาการ โดยมีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมา และหน่วยราชการในชุมชนให้การสนับสนุนโดยการพัฒนา และการจัดการได้อิงดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยที่พัฒนาโดยสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2546 เป็นหลัก ซึ่งมีมาตรฐานคุณภาพ 8 ด้าน ได้แก่

1. ด้านที่พัก
2. ด้านอาหารและโภชนาการ
3. ด้านความปลอดภัย
4. ด้านการจัดการ
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว
6. ด้านสิ่งแวดล้อม
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม
8. ด้านการส่งเสริมการตลาด

อย่างไรก็ตาม ถ้าพูดถึงกลยุทธ์ด้านการตลาด การบริการหรือผลิตภัณฑ์จะต้องมีเอกลักษณ์ ความโดดเด่น แปลก และแตกต่างจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ เช่นเดียวกับบุไทรโฮมสเตย์ ซึ่งจะขอกล่าวถึงจุดเด่น และเอกลักษณ์ของบุไทรโฮมสเตย์ในแต่ละด้านของตัวชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ดังนี้

1. ด้านที่พัก

บ้านพักของบุไทรโฮมสเตย์ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 10 หลังคาเรือน และทั้ง 10 หลังคาเรือนได้ผ่านการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี 2547 บ้านพักทั้ง 10 หลังคาเรือน เป็นบ้านพักของชาวบ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ใกล้กัน เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ และประสานดูแลแขก สำหรับบ้านโฮมสเตย์นั้น ถึงแม้ว่าเจ้าบ้านและสมาชิกทั้งหมดอาศัยอยู่ในบ้านตามปกติ แต่จะมีการจัดให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะจัดห้องส่วนตัวให้เป็นห้องนอนของนักท่องเที่ยว จัดให้มีเตียงหรือฟูก เครื่องนอน และมุ้ง ให้นักท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และปลอกหมอนทุกวัน มีการดูแลเครื่องนอนอย่างดีให้มีความสะอาดไม่หมักหมม เช่น นำออกผึ่งแดด ให้มีกลิ่นแดดพอร่มก่อนใช้ทุกวัน นอกจากนี้ ยังมีห้องน้ำที่สะอาด ซึ่งจะอยู่ภายในตัวบ้านหรือนอกบ้านก็ได้ รวมทั้ง เป็นบ้านที่มีสัญลักษณ์ที่ดี ได้แก่ ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย

บ้านพักของบุไทรโฮมสเตย์ มีโครงสร้างของบ้านที่แตกต่างกัน แบ่งได้ 3 แบบใหญ่ ๆ ได้แก่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวันไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) บ้านไม้ทั้งหลัง มีลักษณะเป็นบ้านชนบทจริง ๆ ทำด้วยไม้ทั้งหลัง บางบ้านตีฝาด้วยไม้กระดานไว้ห่าง ๆ อย่างง่าย ๆ บางที่ไม่มีหน้าต่าง เพราะอากาศเย็นสบายทั้งปี ทำให้บรรยากาศแปลกไปอีกแบบหนึ่ง

2) บ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ชั้นล่างเป็นปูน แต่ชั้นสองทำด้วยไม้ มีลักษณะเหมือนบ้านชนบททั่วไป

3) บ้านสมัยใหม่ เป็นบ้านที่สร้างด้วยปูนทั้งหลัง มีลักษณะเหมือนบ้านของชาวเมือง แต่ยังคงมีรูปแบบของชนบทอยู่

ซึ่งบ้านที่มีลักษณะแตกต่างกันนี้เป็นข้อดีที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละคนมีความชอบไม่เหมือนกัน บางคนชอบบ้านชนบทแท้ ๆ บางคนชอบบ้านสมัยใหม่

2. ด้านอาหารและโภชนาการ

เจ้าบ้านแต่ละหลังจะพิจารณาจัดทำอาหารพิเศษที่ตนเองมีความถนัดและปรุงได้อร่อย มีเอกลักษณ์มาบริการนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม สามารถแบ่งประเภทของวัตถุดิบที่นำมาปรุงอาหารได้ ดังนี้

1) พืชเก็บจากธรรมชาติไม่มีการเพาะปลูก ได้แก่ ผักกูด หน่อไม้ ผักหนาม และผักหวานป่า

2) พืชที่ปลูกอยู่ในท้องถิ่นและบริเวณบ้านของตนเอง เช่น บอน บุก และชะอม

3) พืชที่นำจากถิ่นอื่นมาปลูก และเป็นพืชที่มีอยู่ในท้องตลาดทั่วไป แต่ก็เป็นชนิดที่พิเศษอยู่มาก เช่น ผักสลัด ข้าวโพดหวาน แครอท รุทบีท เห็ดหอม เห็ดยานางิ ผลไม้ต่าง ๆ กระเทียม ญี่ปุ่น หอมญี่ปุ่น และเสาวรส เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าวัตถุดิบทั้ง 3 ประเภท จะเป็นอาหารสุขภาพและเป็นพวกที่ปลอดภัยพิช หรือไร้สารพิษ นำมาเตรียมอย่างดี ปรุงตามตำราของครอบครัว และปรับรสชาติความเผ็ดและจัดจ้านของอาหารให้เหมาะสมตามกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาหารดังกล่าว นักท่องเที่ยวไม่สามารถหาซื้อรับประทานได้ตามภัตตาคาร เช่น น้ำพริกต่าง ๆ ยำผักกูด น้ำเสาวรศ แกงบอน แกงบุก อาหารจากเห็ดหอม และเห็ดยานางิ เป็นต้น นอกจากอาหารที่ปรุงเองแล้ว ในหมู่บ้านยังมีร้านอาหารซึ่งนักท่องเที่ยวไปใช้บริการได้หรือกลุ่มผู้รับเหมาทำอาหาร เช่น ร้านอาหารเมนูเห็ด ครัวเห็ดหอม ร้านขนมจีนชาววังประภาศรี ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านสเด็กจั้งเกิ้ล ร้านไก่ย่างส้มตำ ร้านขายกล้วยแขก ขนมกล้วย/ฟักทอง/ฟัก ในหมู่บ้านและมินิมาร์ทขายอาหารขบเคี้ยวและเครื่องดื่มหลายแห่งซึ่งมีราคาปกติ ให้บริการที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว ในกรณีที่มีการจัดเลี้ยงรวมเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นหมู่คณะให้แก่นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มใหญ่เพื่อไม่ให้เกิดความจุลละหุกในการดูแลนักท่องเที่ยว และเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนบุไทรโฮมสเตย์ จึงมีการจัดการอาหารในงานเลี้ยง 3 วิธีการ ดังนี้คือ

วิธีที่ 1 เจ้าบ้านจะปรุงอาหารที่บ้านตนเอง และนำอาหารมายังบริเวณที่จัดงานให้บริการ เฉพาะแขกที่พักในบ้านของตนเองเท่านั้น

วิธีที่ 2 จะจัดให้กลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านหรือร้านค้าอาหาร รับเหมาทำอาหารทั้งหมด ตามความประสงค์ของนักท่องเที่ยว เช่น อาจจะเป็น ไก่ย่าง ส้มตำ อาหารเห็ด หรืออาหารพื้นบ้าน

วิธีที่ 3 รวมกลุ่มแม่บ้านโฮมสเตย์มาทำอาหารกันเอง ซึ่งวิธีที่ 3 จะเป็นวิธีสุดท้ายที่จะดำเนินการด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น

3. ด้านความปลอดภัย

โดยทั่ว ๆ ไป นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สินเป็น ประการต้น ๆ เช่น การป้องกันอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยกะทันหันหรือท้องเสียจากอาหารที่รับประทาน การสูญเสียทรัพย์สินจากโจร ชโมย หรือทำสิ่งของมีค่าหายแล้วไม่ได้คืน โดยปกติแล้ว ชุมชนของ บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี เป็นชุมชนที่มีความสุขสงบ ปราศจากโจร ชโมย อย่างไรก็ตามเพื่อ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว บุไทรโฮมสเตย์ดูแลจัดระบบความ ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) มีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยอยู่ที่หัวบ้านและท้ายบ้าน ตั้งแต่เวลา 19.00 - 24.00 น. ตลอดทุกคืน โดยอาสาสมัครของชุมชน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และลูกบ้าน รวม 15 คน หมุนเวียนทำหน้าที่ โดยทางบุไทรโฮมสเตย์จะช่วยค่าใช้จ่ายเข้ากองกลาง 100 บาท/ คืน เฉพาะวันที่มีแขกมาพักหรือบริการอาหาร น้ำดื่มตามสมควรอาสาสมัครดังกล่าวได้รับอนุญาต จากอำเภอและสถานีตำรวจ ให้ทำหน้าที่ปกป้องรักษาความสงบในหมู่บ้าน ซึ่งมีสิทธิ์จับชโมยส่ง ตำรวจได้

2) เจ้าบ้านทุกบ้านมีหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อสถานีตำรวจและรถพยาบาล

3) มียาสามัญประจำบ้านอยู่ทุกหลังคาเรือน

4) มีการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจากสาธารณสุขอำเภอ

5) กรณีนักท่องเที่ยวสิ่งของมีค่าไว้ เจ้าบ้านจะนำส่งคืนเจ้าของทันทีโดยทางไปรษณีย์

6) มีระบบการรับฝากสิ่งของไว้ โดยมีแบบฟอร์มรับฝาก และทุกบ้านมีตู้ล็อกเก็บสิ่งของมี ค่าที่รับฝากไว้อย่างดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7) ในชุมชนมีสมุนไพร และวิธีใช้ตามภูมิปัญญาชาวบ้านอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ว่าน ตะขบ ปोंกกันตะขาบในบริเวณบ้านและดอนพิษตะขาบ นางพญาพันข้อรักษาโรคริดสีดวงทวาร

4.การจัดการ

การดำเนินกิจกรรมโฮมสเตย์ ต้องมีวิธีการจัดการเป็นที่ดีและเป็นระบบในด้านการบริหารงาน กลุ่มบุุโพรโฮมสเตย์ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกและหลักประชาธิปไตย ซึ่งคณะกรรมการแต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจน การรับนักท่องเที่ยวจะต้องมีการจองล่วงหน้าทางโทรศัพท์ เพื่อป้องกันความสับสนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จะต้องติดต่อกองกับประธานกลุ่มเพียงผู้เดียวเท่านั้น การจองต้องทราบวัน เวลาที่จะเข้าพัก 1 วัน ล่วงหน้าก่อนเดินทาง และโทรศัพท์ติดต่อขณะเดินทางเพื่อให้ทราบเวลาที่แน่นอนที่จะเดินทางมาถึงจุดหมายด้วย ซึ่งจะทำให้การจัดการต้อนรับโดยเฉพาะการเข้าพักเป็นกลุ่มใหญ่เป็นไปอย่างราบรื่น

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง จะมีการต้อนรับด้วยน้ำเสาวรสุ และผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาล หรือข้าวโพดหวานทั้งต้มและย่าง โดยเจ้าบ้านทุกหลังจะมารอรับอย่างพร้อมหน้า บางครั้งจะมีการจัดดนตรีพื้นบ้านต้อนรับด้วยก็ได้ จากนั้น จะมีการลงทะเบียนผู้เข้าพักพร้อมชำระค่าใช้จ่ายที่เหลือด้วย โดยจะมีแบบลงทะเบียนบันทึก ชื่อ ที่อยู่ ที่ชัดเจนพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ของนักท่องเที่ยว และสำเนาบัตรประชาชนเพื่อการติดต่อกันภายหลัง หรือกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น สำหรับการจ้ดนักท่องเที่ยวเข้าพัก กรณีมาเป็นกลุ่มใหญ่ จะจัดให้นักท่องเที่ยวชายและหญิงอยู่คนละบ้านไม่พักปะปนกัน ซึ่งหากไม่มีกรณีเฉพาะจะไม่มีการเลือกบ้าน จะจัดให้อยู่เวียนตามคิกวนไป อย่างไรก็ตาม หากนักท่องเที่ยวต้องการดูงานและพูดคุยกับเจ้าบ้านเฉพาะราย เช่น การเพาะเห็ดหอม การทำผักอินทรีย์ การปลูกเบญจมาศ หรือสมุนไพร ก็สามารถเข้าพักในบ้านที่เจ้าบ้านประกอบกิจการนั้น ๆ ได้เช่นกัน กรณีที่นักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือ 1-2 ครอบครัว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเข้าพักในบ้านที่ตนเองชอบ หรือบ้านของตนเอง จะมีจัดการให้จำนวนการต้อนรับนักท่องเที่ยวในแต่ละหลังเท่ากันในเวลา 1 ปี ทั้งนี้ จึงจะไม่เกิดการเสียเปรียบหรือได้เปรียบระหว่างบ้านแต่ละหลัง

การเข้าพักเป็นกลุ่มใหญ่ จะใช้ลานบ้านของประธานกลุ่มเป็นสถานที่ต้อนรับ ทั้งนี้ จะมีศาลาชมหมอกที่รองรับการจัดรับรอง และรับประทานอาหารได้ 70-80 คน และจะไม่จัดคนเข้าพักบ้านประธาน เนื่องจาก ประธานจะต้องดูแลการจัดการต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด จะไม่มีเวลามาดูแลนักท่องเที่ยวในบ้านของตนเอง เมื่อเจ้าบ้านนำนักท่องเที่ยวเข้าถึงบ้านตัวเองแล้ว จะมีการแนะนำตนเองและบุคคลในครอบครัวให้รู้จักกัน แนะนำสถานที่ต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และห้องพักของนักท่องเที่ยว พร้อมกับการเสิร์ฟน้ำและของว่างตามสมควร จากนั้นจะมีการพูดคุยทำความเข้าใจและแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงกฎระเบียบ สิ่งที่ได้ และทำไม่ได้ให้นักท่องเที่ยวทราบ เช่น การฝากสิ่งของมีค่า การบอกกล่าวก่อนออกจากบ้าน เป็นต้น เมื่อกิจกรรมการพักและท่องเที่ยวเสร็จสิ้น ก่อนเดินทางกลับเจ้าของบ้านจะขอให้นักท่องเที่ยวในบ้านตนเอง บันทึกความเห็น ชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ลงในสมุดเยี่ยม สํารวจสิ่งของที่อาจลืมไว้ และพานักท่องเที่ยวไปส่งยังจุดรวมพล ณ บ้านประธานกลุ่ม เพื่อส่งนักท่องเที่ยวขึ้นรถ และเดินทางกลับ

การแบ่งรายได้ ตามระเบียบกลุ่มจะหักเงินเข้ากองกลางร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งหมด เพื่อนำมาปันผลและพัฒนากลุ่มต่อไป

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศ สิ่งที่นักท่องเที่ยวชอบคืออากาศ ของอำเภอวังน้ำเขียวที่เย็นสบาย มีวิวภูเขาที่สวยงาม และความเป็นมิตรของชาวบ้าน นักท่องเที่ยวจึงมักมาพักผ่อนหย่อนใจคลายเครียดเพื่อสัมผัสธรรมชาติ มีกิจกรรมระหว่างครอบครัวหรือเพื่อนฝูง โดยนักท่องเที่ยวจะเลือกพักกับโฮมสเตย์ บ้านสวน โรงแรม รีสอร์ท หรือกางเต็นท์นอนในอุทยานแห่งชาติทับลาน ที่อำเภอวังน้ำเขียวจะไม่มีรีสอร์ทใหญ่ ๆ หรือสนามกอล์ฟ เนื่องจาก เป็นที่อุทยานแห่งชาติไม่สามารถสร้างสิ่งก่อสร้างได้ ที่พักของนักท่องเที่ยวและสภาพทั่วไปจึงเป็นแบบชนบท เรียบง่าย เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม สถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียวที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเยี่ยมชม ได้แก่ แปลงปลูกเบญจมาศ หลากหลายสายพันธุ์ สวนดอกหน้าวัว การประกอบการเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ การปลูกผักและการทำสวนผลไม้อินทรีย์ การเพาะเห็ดหอม สวนองุ่น นอกจากนี้ก็เป็นกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติทับลานที่ 11 สวนห่อม อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 13 มูลหลง มูลสามง่าม อุทยานป่าเขาภูหลวง ซึ่งสามารถกางเต็นท์นอนและมีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาพืชกิงโนป่า ซึ่งเริ่มมีสัตว์ป่ากลับคืนมา หลังจากที่มีการปลูกป่าและดูแลธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะการเฝ้าดูกระทิงที่เขาแผงม้า และคลองปลาแก้ง การศึกษาสมุนไพรในป่า นกนานาชนิดกว่า 200 ชนิด ตลอดจนการชมน้ำตกต่าง ๆ

6. ด้านสภาพแวดล้อม

ชุมชนบุไทรโฮมสเตย์ จะร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยการรักษาบริเวณบ้านให้สะอาดเรียบร้อย ปลูกต้นไม้ร่มรื่น รวมทั้งไม้ดอกไม้ใบ และผักสวนครัว รั้วกินได้ ทำการตัดหญ้าตามริมถนนให้ดูเรียบร้อยอยู่เสมอ ส่วนการกำจัดขยะจะจัดให้มีถังไว้ที่หน้าบ้านเพื่อคัดแยกขยะรีไซเคิลพวกพลาสติก เช่น ขวดน้ำพลาสติก และขยะที่จะนำไปทำปุ๋ยได้ ในชุมชนบุไทรจะมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มมดแดง ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนอายุตั้งแต่ 5-15 ปี รวม 20 คน นำโดยคุณดารัตน์ ทองฉิมพลี ทำหน้าที่ออกเก็บขยะในชุมชนทุกสัปดาห์ โดยกลุ่มโฮมสเตย์จะให้ค่าขนมคนละ 5-10 บาท/ครั้ง ตามปริมาณที่เก็บได้

7. ด้านมูลค่าเพิ่ม

ในท้องถิ่นของวังน้ำเขียว ยังไม่มีการพัฒนาด้านของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย แต่การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นไปในรูปแบบของการจำหน่ายของฝาก ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว เช่น ดอกเบญจมาศ ผลไม้ ผักปลอดสารพิษ เห็ดยานางิ เห็ดหอมสด ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ด เป็นต้น ซึ่งมีผลทำให้เกษตรกรจำหน่ายสินค้าเกษตรได้สูงขึ้น โดยไม่ต้องมีค่าขนส่งและพ่อค้าคนกลาง

8. ด้านส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์

บุไทรโฮมสเตย์ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่าน เว็บไซต์วังน้ำเขียวดอทคอม ที่พัฒนาโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี แผ่นปลิวที่นำเผยแพร่ตามร้านจำหน่ายอาหาร ที่พักของอำเภอวังน้ำเขียว รายการโทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีสื่อมวลชนเข้ามาถ่ายทำและเขียนเรื่อง นอกนั้นจะเป็นปากต่อปากโดยกลุ่มเป้าหมายจะเป็น

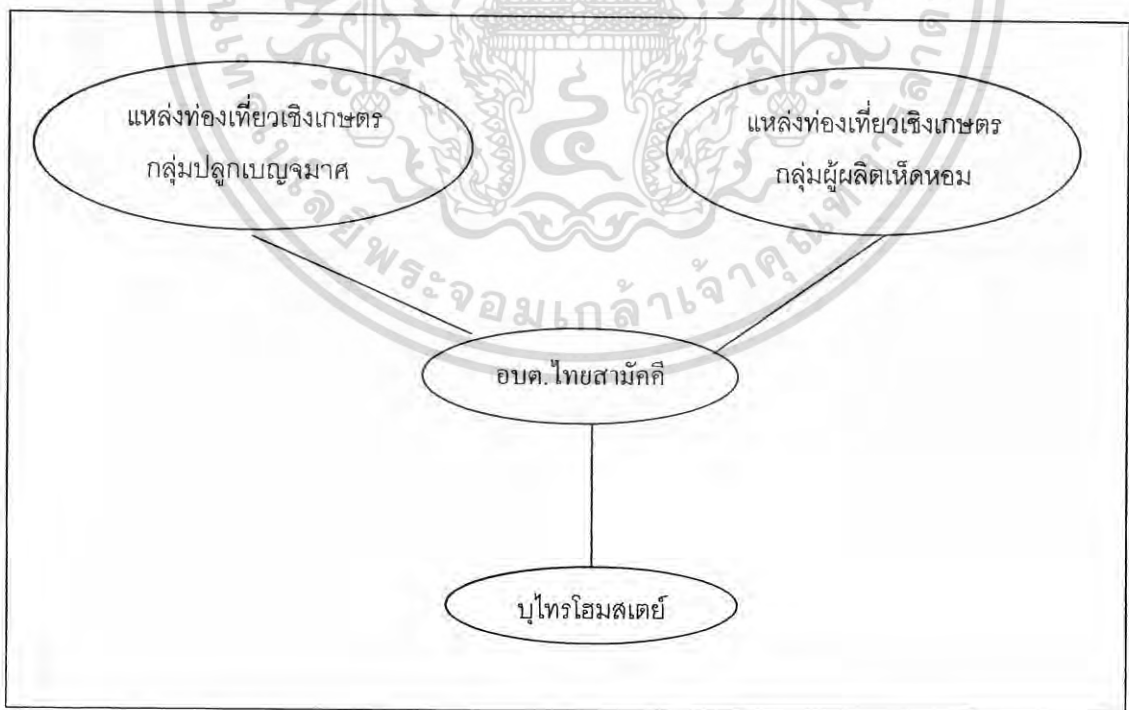
- 1) ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีอาชีพการงานดี พาคครอบครัวมาสัมผัสธรรมชาติ
- 2) กลุ่มเกษตรกรที่สนใจการเกษตรของอำเภอวังน้ำเขียว
- 3) นักศึกษาที่มาดูงานด้านการเกษตร
- 4) กลุ่มผู้สนใจดูงานด้านโฮมสเตย์ และ
- 5) และกลุ่มประชาชนทั่วไป

ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี จะเป็นการจัดการโดยชุมชนซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในตำบล ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มเกษตรกร คนในชุมชน โดยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ คืออำเภอวังน้ำเขียว และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภายใต้โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากในขณะนี้ ผู้วิจัยจึงจะนำเสนอการจัดการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การบริหารจัดการท่องเที่ยว

ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี เป็นการรวมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหลายแห่งภายในตำบลเข้าด้วยกันซึ่งในแต่ละแห่งจะมีการบริหารจัดการเป็นของตนเอง แต่จะมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยงานที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงหลักในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งตำบลโดยองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี (ภาพที่ 11) ซึ่งกล่าวไปในข้างต้นแล้วและมีกลยุทธ์ในการจัดการท่องเที่ยวที่พิเศษกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ทำการศึกษา เพราะเป็นศูนย์การท่องเที่ยวที่จัดการโดยชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นเสมือนพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ โดยมีพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล ทำให้มีความหลากหลายของสถานที่ และการเยี่ยมชมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังมีกลุ่มโฮมสเตย์ที่ทำหน้าที่เหมือนกับเป็นบริษัททัวร์ เพราะเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพักภายในกลุ่มโฮมสเตย์ ก็จะมีการนำชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในตำบลตามที่นักท่องเที่ยวสนใจอีกด้วย โดยแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งในตำบลไทยสามัคคีมีความร่วมมือกันในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียวที่ถือว่าช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอวังน้ำเขียวเป็นอย่างมาก เช่น การจัดงานเบญจมาศบานในม่านหมอก ก็จะมีการร่วมมือกันของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งฟาร์มเอกชน ที่จะเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมในการทัวร์สวนเกษตรที่ได้จัดขึ้นในงาน และการจัดงานท่องเที่ยวที่อำเภอวังน้ำเขียวจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

ภาพที่ 11 แผนภาพการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การจัดกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยว

ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี มีกิจกรรมไว้รองรับนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวตามกลุ่มต่าง ๆ คือในกลุ่มเห็ดหอม กลุ่มปลูกเบญจมาศ และกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ จะมีการนำชมฟาร์ม แปลงเกษตร มีการสาธิต และแนะนำเทคนิควิธีการเพาะปลูกพืชตามชนิดของกลุ่มเกษตรกร และทางกลุ่มโฮมสเตย์มีบริการนำชม และ สัมผัสบรรยากาศ และ วิถีชีวิตเรียบง่ายในชนบท โดย รถอีแต๋น (น้องรถอีแต๋น) เรียนรู้ อาชีพเกษตรแบบยั่งยืนตามกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ เช่น การเพาะเห็ดหอม ปลูกเบญจมาศเพื่อการส่งออก และ ผักเมืองหนาวปลอดสารพิษ

การเข้าชมพื้นที่แต่ละแห่งภายในศูนย์จะต้องมีการบอกระเบียบในการเข้าชมก่อน เช่น การเข้าชมแปลงปลูกดอกเบญจมาศ ห้ามเด็ดดอกเบญจมาศก่อนที่จะได้รับอนุญาต และห้ามเข้าไปย่ำภายในแปลงปลูกเด็ดขาด และการเข้าชมฟาร์มเห็ดหอมก็ห้ามเก็บเห็ดด้วยเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมก็ไม่ใช่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทางการเกษตรมากนัก ซึ่งกลุ่มปลูกเบญจมาศจะมีการจัดแปลงเฉพาะไว้สำหรับนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม เนื่องจากจะทำให้เกิดผลกระทบกับแปลงปลูกน้อยที่สุด (สมประสงค์ ประดับมุข, 2547)

แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี จะมีการขายสินค้าเกษตรซึ่งเป็นผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกรเอง เช่น กลุ่มเห็ดหอม ก็จะมีเห็ดหอมและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดหอม กลุ่มผู้ปลูกดอกเบญจมาศ ก็จะมีขายดอกเบญจมาศให้แก่ผู้ที่สนใจจะซื้อ

นอกจากนี้คุณสมประสงค์ ประดับมุข ประธานกลุ่มปลูกเบญจมาศ ยังกล่าวอีกว่า "ทุก ๆ ปีจะมีการจัดงานเบญจมาศบานในม่านหมอก โดยจะมีการจัดงานในช่วงกลาง เดือนมกราคมของทุกปี บริเวณองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต) ไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว โดยภายในงานจะมีการประกวดไม้ดอกไม้ประดับหลายชนิด โดยเฉพาะเบญจมาศ ประกวดผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการ การตอบปัญหาให้แก่เกษตรกร การนำชมแปลงปลูกเบญจมาศ และ ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ โดยมีรถบริการและมีจุด เริ่มต้น และ สิ้นสุด ที่ อบต.ไทยสามัคคี โดย รถจะวิ่งวนทางเดียว ออกทุก ๆ 30 นาที ค่าบริการคนละ 20 บาทผ่านสวนต่าง ๆ ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ และมีการออกร้านจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ มากมาย ตลอดจนงาน และในปีที่ผ่านมาก็มีนักท่องเที่ยวและเกษตรกรให้ความสนใจมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก" (สมประสงค์ ประดับมุข, 2547)

- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

นายอินทร์ มูลพิมาย กล่าวว่า ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่าน เว็บไซต์วังน้ำเขียวดอทคอม ที่พัฒนาโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผ่นปลิวที่นำเผยแพร่ตามร้านจำหน่ายอาหาร ที่พักของอำเภอวังน้ำเขียว รายการโทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีสื่อมวลชนเข้ามาถ่ายทำและเขียนเรื่อง นอกนั้นจะเป็นปากต่อปากโดยกลุ่มเป้าหมายจะเป็น

- 1) ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีอาชีพการงานดี พาครอบครัวมาสัมผัสธรรมชาติ
- 2) กลุ่มเกษตรกรที่สนใจการเกษตรของอำเภอวังน้ำเขียว
- 3) นักศึกษาที่มาดูงานด้านการเกษตร
- 4) กลุ่มผู้สนใจดูงานด้านโฮมสเตย์ และ
- 5) และกลุ่มประชาชนทั่วไป

- การวิเคราะห์ SWOT

Strength (จุดแข็ง)

ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี มีจุดเด่นอยู่ที่อากาศของอำเภอวังน้ำเขียวที่เย็นสบาย มีวิวภูเขาที่สวยงาม เหมาะกับการพักผ่อน และเหมาะกับการปลูกพืชที่เหมาะสมกับอากาศเย็นได้ทำให้มีความแตกต่าง และเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในเรื่องของการปลูกพืชเมืองหนาวในเขตภาคอีสานตอนใต้ซึ่งในพื้นที่ใกล้เคียงไม่สามารถทำได้ และใช้ความเรียบง่ายของการใช้ชีวิตในชนบทมาเป็นจุดเด่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และที่สำคัญในบริเวณใกล้เคียงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวอีกหลายแห่งที่เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

Weakness (จุดอ่อน)

แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุด ภายในตำบลไม่ได้อยู่ใกล้เคียงกันทำให้เวลานักท่องเที่ยวเข้ามาชมเกิดความลังเลในการที่จะเดินทางไปชมในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่ห่างออกไป ผู้ที่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว คือ ชาวบ้านหรือเกษตรกรซึ่งมีระดับการศึกษาที่ไม่สูง ทำให้เกิดปัญหาเมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาชมหรือเข้าพักภายในโฮมสเตย์จะเกิดการสื่อสารกันไม่รู้เรื่อง ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้อย่างไม่เต็มที่ และเนื่องจากผู้ที่ดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้นเพราะฉะนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะเกษตรกรต้องประกอบอาชีพของตนเอง เช่น นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยไม่ได้นัดหมายไว้ก่อนก็อาจจะขาดวิทยากรในการนำชมพื้นที่ก็ได้

Opportunity (โอกาส)

การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถทำได้ง่ายเพราะในพื้นที่มีจุดเด่นทางด้านพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ มีอากาศที่เย็นสบายเหมาะกับการพักผ่อน และมีหน่วยงานที่คอยให้การสนับสนุนในการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนา ทั้งด้านความรู้ เทคโนโลยี จากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Threat (อุปสรรค)

ขาดการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมจากทางอำเภอในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุด คือ ในด้านงบประมาณในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แบบ (สมประสงค์ ประดับมุข, 2547)

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรูป

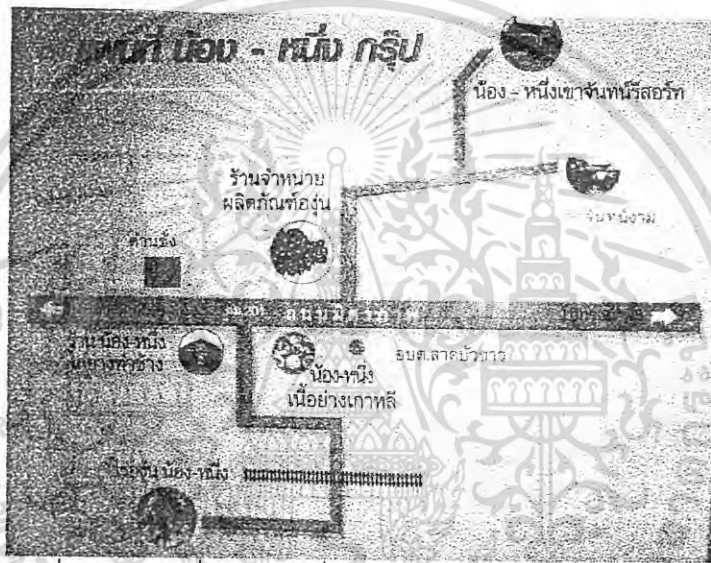
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรูปเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จัดการและลงทุนโดยเอกชนและนับได้ว่ามีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง โดยวัดได้จาก การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากกว่า 50 คน ต่อ สัปดาห์

- ความเป็นมา

คุณเจษฎา ยินดี ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรูป ซึ่งเป็นลูกชายของเจ้าของไร่ (ภาพที่ 13) คือ คุณบุญชา ยินดี กล่าวว่า “แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรูป เกิดจากแรงบันดาลใจจากแนวคิดเกษตรพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชดำรัสของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมัยที่พระองค์ยังทรงพระชนม์ และแปรพระราชฐานอยู่ที่พระตำหนักดอยตุง และทรงปลูกนั้นปลูกนี้ จนพระตำหนักสวย มีคนไปเยี่ยมชม จึงมีพระราชดำรัสกับผู้ที่มาเยี่ยมชม ความว่า “ทุก ๆ ท่านที่ขึ้นมาเยี่ยม ไม่ต้องอื่นไกลดอก เพียงแต่นำขี้วัว(ปุ๋ย) ขึ้นมาคนละก้อนก็ชอบใจมากแล้ว นำขึ้นมาแล้วก็ไม่ต้องนำกลับลงไปทิ้งไว้ที่นี่แหละ” และพระราชดำรัสนี้ทำให้เราเข้าใจได้ไม่ยากว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องการปุ๋ยสำหรับบำรุงต้นไม้ในพระตำหนักดอยตุงของพระองค์นั่นเอง และนั่นเองทำให้ผู้บริหารธุรกิจของบริษัทใหญ่โต ซึ่งถึงแม้ตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่เป็นถึงระดับผู้บริหารแต่มิใช่ธุรกิจของตนเอง จึงมองเห็นว่าควรที่จะทำกิจการอะไรที่เป็นของตนเองและก็มองเห็นว่าตนเองมีที่ดินอยู่ซึ่งซื้อไว้สำหรับเป็นที่พักผ่อนของครอบครัว และปลูกผลไม้ไว้กินหลายชนิดที่สำคัญคือองุ่น และมองว่าองุ่นสามารถให้ผลผลิตได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ จึงผันตัวเองมาทำการเกษตร อยู่ที่ บ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา โดยได้ย้ายถิ่นฐานมาจากอำเภอชุมพวง โดยเริ่มจากที่ดินเพียง 40 ไร่เศษ และวัวอีกฝูงจำนวนราว ๆ 50 ตัว และเริ่มต้นด้วยการขุดแหล่งน้ำ ปรับที่ดิน และเริ่มลงมือปลูกพืชผักผลไม้ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกข้าวไว้กินเอง เหลือก็ขายตามหลักเกษตรพอเพียงและใช้ปุ๋ยจากขี้วัวที่เลี้ยง นอกจากนี้ยังได้ขยายการปลูกองุ่นไร้เมล็ด โดยทยอยปลูกกันเป็นลำดับ ๆ ไม่นานต่อมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องุ่นของท่านก็ออกผลให้ขายได้เป็นเจ้าแรก ๆ ในภาคอีสาน เป็นที่แปลกใจของนักเกษตรพัฒนาเป็นจำนวนมาก ที่คิดว่าองุ่นจะต้องปลูกในภาคกลาง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำ ปุ๋ย และอากาศที่เหมาะสม จนทำให้ผู้ที่สนใจมาขอดูงาน ทั้งนิสิต นักศึกษา นักวิชาการเกษตร และประชาชนธรรมดา จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นอกเหนือจากกิจการไร่องุ่น น่อง - หนึ่ง แล้ว คุณบัญชา ยังมีกิจการในเครือหนึ่ง- หนึ่ง กรุ๊ป อีกหลายแห่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง คือ ร้านอาหารไก่ย่างท่าช้าง ร้านหมูย่างเกาหลี และน่อง - หนึ่ง เขาจันทร์รีสอร์ท ซึ่งจะเป็นแหล่งที่ขายผลผลิตจากไร่อีกด้วย (ดังภาพที่ 12) “ (เกษตร ยินดี, 2547)

ภาพที่ 12 แผนที่ น่อง - หนึ่งกรุ๊ป

ที่มา : บัญชา ยินดี (2547)

- สภาพทางกายภาพ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องน้ำมากเพราะมีลำตะคองไหลผ่านมีน้ำตลอดปีเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ต้นสายของลำตะคองที่ปล่อยออกมาจากเขื่อนลำตะคอง มีพื้นที่ประมาณ 180 ไร่ ภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป ปลูกพืชอยู่หลายชนิด โดยบางชนิดปลูกคละกันบางชนิดปลูกแยกเป็นโซน โดยพืชที่เน้นมากที่สุด คือ องุ่น (ภาพที่ 16) ซึ่งจะแบ่งออกเป็นสัดส่วน ดังแสดงในตารางที่ 1 นอกเหนือจากการเกษตรที่ได้กล่าวมา ทางไร่ยังมีการจัดทำแปลงชีววิถี (ภาพที่ 14) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโรงไฟฟ้าพลังงานสุบกลับ ลำตะคอง ปลูกไว้เพื่อเป็นแปลงสาธิตในการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี โดยทำไว้ให้นักท่องเที่ยวชมซึ่งเป็นการย่อส่วนของไร่ให้เล็กลงเป็นแปลงชีววิถีเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว ซึ่งภายในแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีวิตีจะมีการเลี้ยงเปิด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกผักปลอดสารพิษหลายชนิด อาทิ ผักบุ้ง กระหล่ำ
ปลี หอม ผักชี ฯลฯ โดยผลผลิตที่ได้ก็จะใช้ในการประกอบอาหารในร้านอาหารในเครือ น่อง – หนึ่ง
กรุ๊ป ซึ่งทางเกษตรอำเภอมีการจัดมาตุ้งงานส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในด้านการปลูกองุ่น ลำไย
และแปลงชีวิตี และพื้นที่อีกส่วนหนึ่งจะเป็นบังกาโลไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน
(ภาพที่ 15) ” (เกษตรฯ ยินดี, 2548)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนพื้นที่ในการประกอบกิจการทางการเกษตร

ชนิด	จำนวน (ไร่)
องุ่น	10
ฝรั่ง	5
ลำไย	5
มะม่วง	6
ขนุน	7
เลี้ยงปลาทั้งบึง	2
เลี้ยงวัวเนื้อ	50
เลี้ยงแพะเนื้อ	50
แปลงชีวิตี	1/8

ที่มา : เกษตรฯ ยินดี (2548)

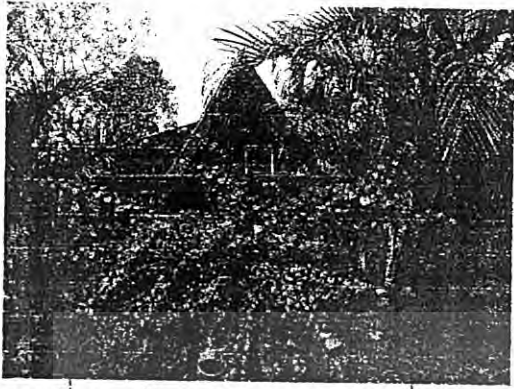

ภาพที่ 13 ผู้จัดการน่อง – หนึ่ง กรุ๊ป

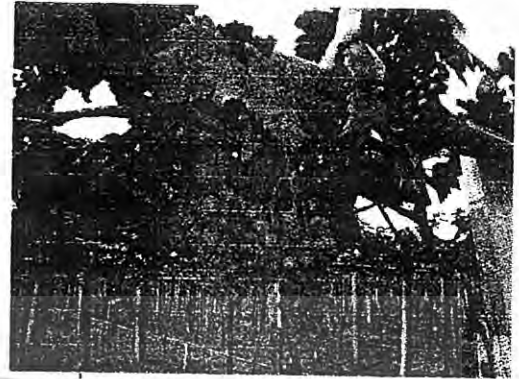

ภาพที่ 14 โครงการชีวิตี

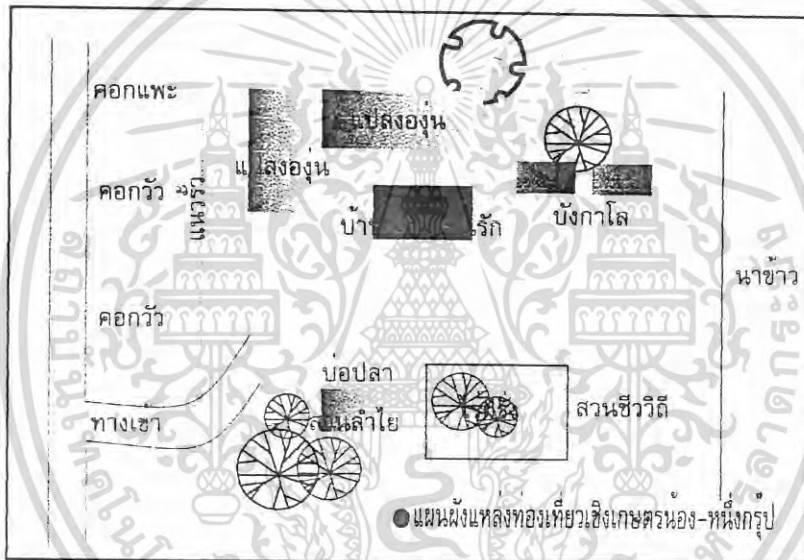
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 บ้านพักรับรองนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 16 แปลงอ่งนภายในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 17 แผนผังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายใน น่อง – หนึ่ง กรุป

- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรุป บริหารโดย คุณเจษฎา ยินดี และเนื่องจากมีกิจการในเครือ น่อง – หนึ่ง อยู่หลายกิจการจึงดูแลได้อย่างไม่เต็มที่จึงให้เพื่อนมาช่วยดูแลกิจการในเรื่องของการเกษตรแทน และมีการจ้างแรงงานในพื้นที่มาดูแลในส่วนต่าง ๆ ของไร่ จำนวน 14 คน โดยจะแบ่งหน้าที่กันดูแลในส่วนต่าง ๆ เช่นในฟาร์มวัว 1 คน ฟาร์มแพะ 1 คน ไร่อ่งน 5 คน ฟาร์มชีวิดี 1 คน และที่เหลือช่วยกันดูแลสวนผลไม้และพื้นที่อื่น ๆ ภายใไร่ นอกจากนี้ทางไร่ยังมีบังกาโลไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อนภายในไร่ซึ่งทางไร่คิดค่าบริการหลังละ 1,000 บาท โดยเข้าพักหลังละไม่เกิน 10 คน โดยนักท่องเที่ยวสามารถที่จะอยู่ได้เหมือนบ้านตนเองสามารถเก็บผัก ตกปลา มาประกอบอาหารได้ตามสบาย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่ม

หากต้องการสั่งอาหารจากทางไร่ ก็จะมีบริการส่งอาหารจากร้านในเครือ น่อง – หนึ่ง ด้วย ไม่ว่าจะเอกสารเป็นเอกสารที่ส่งวงเวียนสำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นจากร้านไก่อ่างท่าช้าง หรือ การย่างเนื้ออย่างรับประทานกับบรรยากาศภายในไร่ตอนเย็น ๆ จากร้านเนื้อย่างเกาหลี ก็พร้อมที่จะบริการให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ และจากการที่แหล่งท่องเที่ยว น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป เพิ่งเริ่มก่อตั้งมาได้เพียง 6 ปีเท่านั้น ซึ่งยังอยู่ในช่วงขยายกิจการ ดังนั้นจึงเน้นในด้านชื่อเสียงของไร่มาก่อน จึงเน้นด้านการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่ผ่านไปผ่านมาได้รู้จักไร่ และในการเข้าเยี่ยมชมในไร่ก็ไม่เก็บเงินค่าเข้าชมแต่อย่างใด และยังพร้อมที่จะให้ความรู้กับผู้ที่สนใจในการทำเกษตรด้านต่าง ๆ ภายในไร่โดยซึ่งมีจุดกางเกษตรดังภาพที่ 17 ทั้งเรื่องการทำ ไร่ร่องนุ่น การเลี้ยงแพะซึ่งเป็นสัตว์ที่ไม่นิยมเลี้ยงในภาคอีสาน ซึ่งใน 2 เรื่องนี้มีผู้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก (เจษฎา ยินดี, 2548)

“ตอนนี้ยังอยู่ในช่วงขยายไร่ ผลผลิตก็ยังมีไม่เต็มที่นัก เราก็เลยเน้นในเรื่องชื่อเสียงของไร่ให้คนรู้จักก่อน แต่ต่อไปอาจจะมีการขยายเรื่องการท่องเที่ยวต่อไปอีกให้มากกว่าที่เป็นอยู่” (เจษฎา ยินดี, 2548)

ผลผลิตทางการเกษตรของทางไร่ ไม่ว่าจะเป็น องุ่น ลำไย ผลไม้และผักชนิดต่าง ๆ จะนำไปจำหน่ายที่ร้านอาหารในเครือ น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป และจะมีร้านเฉพาะที่จะจำหน่ายเฉพาะผลิตภัณฑ์ของไร่บริเวณริมถนนมิตรภาพ แต่จะไม่มีการจำหน่ายภายในไร่ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากในช่วงแรก ๆ มีการขายผลผลิตให้กับนักท่องเที่ยวภายในไร่และให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เลือกเก็บผลผลิตเองแล้วนักท่องเที่ยวเก็บผลผลิตที่ยังไม่ได้คุณภาพ ตัดเกินความต้องการทำให้ผลผลิตที่ตัดเกินมาเหลือเกิดความเสียหาย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป จะมีความได้เปรียบมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะนี้เพราะ ทางเจ้าของกิจการจะมีกิจการในเครือหลายอย่าง จึงได้จัดเป็นเหมือนกับแพ็คเกจทัวร์โดยผู้ที่เข้าพักใน น่อง-หนึ่งเขาจันทร์รีสอร์ท และสนใจทางด้านเกษตร ก็จะจัดให้มาเยี่ยมชมภายในไร่ และ ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการสาธิตเลี้ยงสัตว์ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองให้อาหารสัตว์ เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารก็จะพาไปทานที่ร้าน น่อง-หนึ่ง ไก่อ่างท่าช้าง ซึ่งก็ทำให้เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดีอีกทางหนึ่งด้วย

การติดต่อเข้ามาชมของนักท่องเที่ยว ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ๆ ก็สามารถเข้ามาชมได้โดยไม่ต้องมีการติดต่อล่วงหน้า แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ควรจะมีการติดต่อให้ทราบล่วงหน้า และถ้าเป็นหน่วยราชการต้องมีหนังสือแจ้งล่วงหน้าก่อนเพื่อให้การต้อนรับเป็นไปอย่างเต็มที่ หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเข้าพักในบังกาโลก็ควรจะต้องมาก่อนล่วงหน้าเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก ในบางสัปดาห์ในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดยาว อาจมีมากกว่า 100 คน / วัน” (เจษฎา ยินดี, 2548)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การจัดกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรู๊ป เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวในทุกฤดูกาล เพราะมีกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยวหลายรูปแบบเพราะกิจกรรมที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว นั้น เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นกิจวัตรอยู่แล้ว แต่สำหรับผู้ที่ต้องการมาพักผ่อนในบังกาโลควรจะมา ในช่วงฤดูหนาวจึงจะเหมาะสมที่สุด เพราะจะมีอากาศเย็นเหมาะกับการพักผ่อนเป็นอย่างดี และ ภายในไร่ก็มีกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยวดังนี้ คือ การเยี่ยมชมในพื้นที่จะมีวิทยากรให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งเรื่องเกี่ยวกับพันธุ์องุ่น การปลูก การให้น้ำ และเทคนิคในการปลูกพืชต่าง ๆ การทำแปลงเกษตรชีววิถีที่ทำได้เพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวในการที่จะทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี โดยใช้สารชีวภาพทดแทน เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติให้กับนักท่องเที่ยวในการที่จะลดการใช้สารเคมี และในฟาร์มเลี้ยงโคนเนื้อและแพะเนื้อ ก็จะมีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ และให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองให้อาหารสัตว์ด้วย สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาพักภายในฟาร์มทางไร่มิมีบริการบ้านพักบังกาโลจำนวน 2 หลัง โดยในแต่ละหลังสามารถพักได้ไม่เกิน 10 คน และนักท่องเที่ยวสามารถเก็บผัก ตกปลา มาประกอบอาหารได้ตามสบาย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่ม แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่สะดวกในการทำอาหารทางไร่มิมีบริการอาหารจากร้านอาหารในเครือน่อง - หนึ่ง กรู๊ป และถ้าท่านใดอยากสังสรรค์อย่างเนือย่างท่ามกลางบรรยากาศกลางฟาร์ม ก็มีบริการจากร้านอาหารอย่างเกาหลี่ น่อง - หนึ่ง อีกด้วย (เจษฎา ยินดี, 2548)

- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรู๊ปเพิ่งก่อตั้งมาไม่นานนักดังนั้นจึงต้องเน้นการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างมาก โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่โดยการทำป้ายประชาสัมพันธ์ตามถนนมิตรภาพ ตลอดเรื่อยมาจนถึงไร่ และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือและวารสารท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา และทางสถานีวิทยุ และอีกไม่นานก็จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำลังดำเนินการอยู่ แต่สิ่งที่ทำให้ไร่องุ่น น่อง-หนึ่ง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ก็เพราะทางไร่องุ่น น่อง-หนึ่ง ได้อนุเคราะห์สถานที่ให้มีการถ่ายทำละครเรื่องสัญญาเมื่อสายนตีซึ่งแพร่ภาพไปแล้วทางช่อง 7 ทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่จะเข้ามาเยี่ยมชม และนักท่องเที่ยวที่มาแล้วส่วนใหญ่ก็จะมีการบอกปากต่อปากให้กับคนรู้จักได้มาเที่ยวชมอีกทางหนึ่ง ซึ่งคุณกฤษฎาได้กล่าวเสริมว่า "นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเยี่ยมชมส่วนใหญ่จะแวะเข้ามาเพราะเห็นป้ายที่ทางไร่ประชาสัมพันธ์ตามถนนแล้วเกิดความสนใจ" (เจษฎา ยินดี, 2548)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การวิเคราะห์ SWOT

Strength (จุดแข็ง)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องดินและน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร แม้กระทั่งองุ่นและลำไย ที่ใคร ๆ ก็คิดว่าไม่สามารถปลูกได้ในพื้นที่แถบนี้ก็สามารถที่จะปลูกได้ในพื้นที่นี้และนี่เองทำให้เกิดความแปลกใหม่และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลทั่วไป และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป มีการบริหารจัดการโดยเอกชนเจ้าของคนเดียว จึงง่ายต่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในการบริหารงานซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเจ้าของกิจการเพียงอย่างเดียว และเจ้าของกิจการก็มีกิจการหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกด้วย คือ น่อง - หนึ่งรีสอร์ท

Weakness (จุดอ่อน)

การที่จะลงทุนขยายกิจการให้เติบโตอย่างรวดเร็วนั้นทำได้ยาก เพราะเป็นการลงทุนโดยเจ้าของกิจการเพียงผู้เดียวจึงไม่มีงบประมาณมารองรับเหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวที่จัดการโดยรัฐบาล

Opportunity (โอกาส)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป ตั้งอยู่ในเขตบ้านหนองบัวที่มีชื่อเสียงในเรื่องการเกษตรอยู่แล้วคือ การปลูกลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรบ้านหนองบัว จึงไม่ยากที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก และนอกจากนี้ยังได้รับการส่งเสริมจากโรงไฟฟ้าพลังงานสูบกกลับ ลำตะคอง ในการทำแปลงชีวนิติ เพื่อสร้างความหลากหลายภายในแหล่งท่องเที่ยว และสร้างทัศนคติในการลดใช้สารเคมีให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

Threat (อุปสรรค)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสีคิ้วที่ยังไม่มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงนี้มากนัก และ บริเวณใกล้เคียงก็ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในเชิงนี้มากนัก ดังนั้นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจการทั้งหมดเจ้าของกิจการต้องเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น และสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป ไม่ได้อยู่ติดเส้นทางคมนาคมสายหลัก จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจมากเท่าที่ควรจะเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี

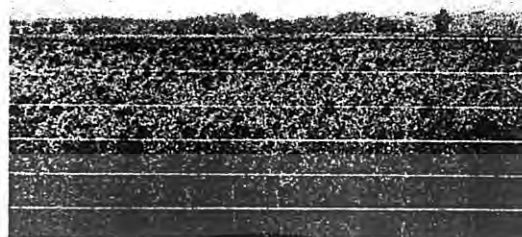
- ความเป็นมา

เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี เกิดจากการที่ทานตะวันเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ชาวจังหวัดสระบุรีมาเป็นเวลานานติดต่อกันหลายปีแล้ว เพราะเมื่อเกษตรกร เก็บเกี่ยวข้าวโพดและอ้อย ในช่วงปลายฤดูแล้ว ก็จะเริ่มลงมือปรับพื้นที่เพื่อปลูกทานตะวันต่อเพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจ รุ่นที่ 2 บริเวณที่ราบเชิงเขานับตั้งแต่ ตำบลแสงพันของอำเภอแก่งคอย ไปจนถึงพื้นที่อำเภอมวกเหล็กและวังม่วง ก็จะเต็มไปด้วยทุ่งทานตะวันของเกษตรกรราวเดือนพฤศจิกายน - ต้นเดือนมกราคม พื้นที่บริเวณนั้นจะเต็มไปด้วยสีเหลืองอร่ามของดอกทานตะวันที่บานสะพรั่ง เต็มทั่วบริเวณเชิงเขา ความงดงามท่ามกลางทัศนียภาพสายลมเย็นสบายกลางแสงแดดเป็นมนต์เสน่ห์สำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมทุ่งทานตะวันที่จังหวัดสระบุรีเป็นจำนวนมาก จังหวัดสระบุรี โดย นายนิรันทร พานิชกิจ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ในขณะนั้น ส่วนราชการและองค์กรเอกชน อันได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ บริษัท แปซิฟิก เมล็ดพันธุ์ จำกัด เล็งเห็นหนทางที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนที่เห็นผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด ก็คือการสร้างกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรีให้มากที่สุด จึงได้กำหนดเป็นกลยุทธ์สำคัญ ในการวางแผนสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกทานตะวัน ครั้งแรกในปี 2544 และร่วมกันจัดงาน "เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี" เป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

- สภาพทางกายภาพ

จังหวัดสระบุรี มีศักยภาพสูงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในหลายแห่ง มีภูมิอากาศเย็น โดยเฉพาะที่ อ.มวกเหล็กมีอุณหภูมิต่ำสุดถึง 9 องศาเซลเซียส มีทรัพยากรดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม เป็นพื้นที่ที่ได้เปรียบทางการค้า เพราะเป็นเสมือนประตูอีสานและภาคกลางตอนบน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,235,304 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ อ.มวกเหล็ก อ.เมือง อ.แก่งคอย อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.วังม่วง อ.หนองโดน อ.พระพุทธบาท อ.เสาไห้ อ.บ้านหมือ อ.ดอนพุด อ.วิหารแดง อ.หนองแซง อ.หนองแค จังหวัดสระบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ระยะทางประมาณ 108 กิโลเมตร และเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางประมาณ 113 กิโลเมตร และการจัดงานเทศกาลทุ่งทานตะวันก็มีครอบคลุมในทุกอำเภอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 18 พุ่ทานตะวัน

- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมทั้งจังหวัด

จังหวัดสระบุรีนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม และจะแบ่งย่อยไปตามอำเภอต่าง ๆ นำโดยนายอำเภอเป็นผู้จัดการในแต่ละอำเภอดูแลการท่องเที่ยวภายในอำเภอของตน และอีกส่วนหนึ่ง คือ การจัดการพุ่ทานตะวันของเกษตรกรเอง โดยหน่วยงานของราชการจะเป็นผู้กำหนดช่วงเวลาให้เกษตรกรปลูกในแต่ละอำเภอ และจะขอความร่วมมือจากเกษตรกรในการจัดงาน โดยทางจังหวัดร่วมกับบริษัท แปซิฟิก จำกัด จะให้การสนับสนุนเกษตรกรในการปลูกพุ่ทานตะวันโดยการแจกเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร และได้สร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในเรื่องราคาผลผลิตเมล็ดพุ่ทานตะวันโดยจะมีการประกันราคาขั้นต่ำให้กับเกษตรกร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดให้เกษตรกรให้ความร่วมมือในการปลูกพุ่ทานตะวันมากขึ้น

จังหวัดสระบุรีได้กำหนดจัดงานพุ่ทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ในปี 2547 ตั้งแต่เดือนตุลาคมไปจนถึงเดือนเมษายน 2548 เป็นระยะเวลา 7 เดือน ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในทุกอำเภอของจังหวัดสระบุรี เต็มไปด้วยพุ่ทานตะวันของเกษตรกรดังภาพที่ 18 ในช่วงเวลาดังกล่าวจะยาวนานครอบคลุมเทศกาลที่สำคัญถึง 4 เทศกาล คือ เทศกาลคริสต์มาส เทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เทศกาลตรุษจีนและเทศกาลสงกรานต์ไทย ประกอบกับการจัดงานพุ่ทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ได้แพร่หลายเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงมั่นใจได้ว่าการจัดงานพุ่ทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศล้นหลามเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรีหนาแน่นตลอดทั้ง 7 เดือน และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเที่ยวชมพุ่ทานตะวันที่บานสะพรั่งได้อย่างทั่วถึงกระจายพื้นที่ในทุกอำเภอ จังหวัดสระบุรีจึงได้วางแผนส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพุ่ทานตะวันในห้วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อให้ดอกพุ่ทานตะวันบานสะพรั่งต่อเนื่องสอดรับกันไปในทุกพื้นที่ยาวนานถึง 7 เดือน การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพุ่ทานตะวันกระจายครอบคลุมในทุกพื้นที่จังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สระบุรีดังกล่าวนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดสระบุรีมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปแล้วยังทำให้ประชาชนในจังหวัดสระบุรี มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายของที่ระลึก และอื่น ๆ อีกมาก อีกทั้งการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกทานตะวัน จังหวัดสระบุรีได้ติดต่อประสานงานให้ภาคเอกชนและบริษัท ชื่อเมล็ดทานตะวันประกันราคาจำหน่ายเมล็ดทานตะวันขั้นต่ำกับเกษตรกรไว้ที่ กิโลกรัมละ 8 บาท คาดว่าจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถยังชีพได้อย่างสบาย ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศยังไม่ฟื้นภาวะวิกฤต และจะทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดสระบุรีดีขึ้นโดยลำดับด้วย นอกจากนี้ทางจังหวัดยังมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งซึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากการปลูกทานตะวัน ซึ่งเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งด้วย และสืบเนื่องจากการจัดงานทุ่งทานตะวันบานสระบุรีทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ในปีที่ผ่านมา จังหวัดสระบุรีประสบความสำเร็จในการจัดงานเกินความคาดหมาย มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมทุ่งทานตะวันบานที่จังหวัดสระบุรีจำนวนมาก แต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ ตามมาบ้างพอสมควร อาทิเช่น ปัญหาการจราจรติดขัดในเส้นทางที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมทานตะวันบาน ปัญหาการเอารถเอาเปรียบนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องบริโภค เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ฟิล์มถ่ายรูป ฯลฯ ในราคาแพงกว่าปกติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

- การดำเนินการความสะดวกด้านการจราจร

จังหวัดสระบุรีได้มอบหมายให้ตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแผนอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้านการจราจร มีกำลังเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงาน ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (เจ้าหน้าที่ อปพร.) ทุกอำเภออาสาสมัครรักษาดินแดนจังหวัดสระบุรี (เจ้าหน้าที่ อส.) สมาชิกสมาคมป้องกันอาชญากรรมจังหวัดสระบุรี เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติร่วมในแผนอำนวยความสะดวกด้านการจราจร มีการกำหนดเส้นทางเดินรถแบบทางเดียว มีการกำหนดจุดจอดรถที่เหมาะสม ไม่กีดขวางทางจราจร มีการกำหนดจุดชมวิว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเมื่อจอดรถแล้วสามารถที่จะเดินทางมาชมความสวยงามทุ่งทานตะวัน ณ จุดชมวิวได้และบริเวณจุดชมวิวจะอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวด้วยการจัดให้เป็นศูนย์กลางในการจำหน่าย ฟิล์มถ่ายรูป อาหาร เครื่องดื่ม สินค้าผลิตภัณฑ์ของดีสระบุรี สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมอยู่ ณ จุดเดียวกันด้วย

- เจ้าบ้านที่ดี

จังหวัดสระบุรีตระหนักดีว่า การจะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เจ้าของท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ มีบทบาทสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไป เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เยือน นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นต่างประเทศเปรียบเสมือนผู้มาเยือน เจ้าของท้องถิ่นเปรียบเสมือนเจ้าของบ้าน ดังนั้นหากเจ้าของบ้านให้การต้อนรับที่ดีย่อมสร้างความสุขความประทับใจให้แก่ ผู้มาเยือน เมื่อกลับไปก็จะกล่าวขวัญถึงและอาจจะเดินทางกลับมาเยือนใหม่อีกครั้ง หรือเชิญชวนให้ญาติมิตรมาเยือนต่อไปอย่างกว้างขวางและเพื่อให้ แนวนโยบายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม จังหวัดสระบุรีได้จัดโครงการอบรม “เจ้าบ้านที่ดี” ให้กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา กระจายครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ขณะนี้ได้ดำเนินการอบรมไปแล้ว 5 รุ่น จำนวนประมาณ 500 คน ผู้ที่ผ่านการอบรมไปแล้วจะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปขยายผลโดยเน้นประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

1. ความเป็นมิตรไมตรี โดยมีไมตรีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมประจำชาติที่จะให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นแก่ผู้มาเยือน

2. การให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยว ไม่คุ้นเคยกับสภาพสิ่งแวดล้อม เจ้าบ้านที่ดีต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลตามกำลังความสามารถ

3. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องดูแลอำนวยความสะดวก มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เสมือนหนึ่งเป็นของมีค่าของตน

- การป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา มีบุคคลบางกลุ่มได้ถือโอกาสเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ด้วยการขาย สินค้าอุปโภค-บริโภค ในราคาแพงกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งแม้จะเป็นบุคคลส่วนน้อย แต่ก็เป็นพฤติกรรมที่จังหวัดสระบุรีไม่พึงปรารถนา และไม่ต้องการที่จะให้เกิดขึ้นซ้ำอีกในปีต่อไป จึงได้มีการกำหนดแนวทาง มาตรการ ให้มีการควบคุม ดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมอบหมายให้ตำรวจทุกนายที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ อปพร. เจ้าหน้าที่ อส. อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่ผ่านการอบรมเป็นเจ้าบ้านที่ดี ช่วยกันตรวจสอบดูแล หากพบพฤติกรรมดังกล่าวจะได้ดำเนินการอย่างเฉียบขาดตามกฎหมาย โดยขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวที่พบพฤติกรรมดังกล่าวแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่อยู่ใกล้ที่สุดทราบ หรือโทรศัพท์แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบตามหมายเลขโทรศัพท์ที่ได้ประชาสัมพันธ์ไว้

- การจัดกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยว

จากการที่จังหวัดสระบุรีได้กำหนดแผนปฏิบัติการในการปลูกทานตะวันให้บานสะพรั่งรองรับ

นักท่องเที่ยวตลอดทั้ง 7 เดือนนั้น โดยแผนการจัดงานเทศกาลทุ่งทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ตามตารางที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อเป็นการสร้างสีสันของงาน จังหวัดสระบุรีได้กำหนดให้มีพิธีเปิดงาน เป็นช่วง ๆ ในพื้นที่ที่ดอกทานตะวันกำลังบานสะพรั่ง มีการจัดกิจกรรมการเฉลิมฉลอง อาทิ การบันทึกภาพความสวยงามของดอกทานตะวัน การเลือกซื้อของที่ระลึกจากทานตะวัน การเที่ยวชมสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ การแข่งขันรถยนต์ทานตะวัน แฟมมีลีแรลลี่ การแข่งขันจักรยานยนต์ทานตะวัน มอเตอร์ไซด์แรลลี่ การแข่งขันรถจักรยานทานตะวัน เสือภูเขาเจ้าทางเรียบ การแข่งขันทานตะวันมินิฮาล์ฟมาราธอน การประกวดถ่ายภาพ วาดภาพชิงรางวัลเกียรติยศ การประกวดธิดาทานตะวัน ฯลฯ รวมตลอดถึงการแสดงผลมหรสพสมโภชตลอดงาน โดยจังหวัดกำหนดเปิดงานครั้งแรก วันที่ 22 ตุลาคม 2547 หมู่ที่ 11 ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พื้นที่เปิดงานทานตะวัน 200 ไร่ และที่อื่น ๆ ในแต่ละเดือน

ตารางที่ 2 แผนการจัดงานเทศกาลทุ่งทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี

สถานที่	เดือน
มวกเหล็ก	ตุลาคม, ธันวาคม 2547 มกราคม, มีนาคม 2548
เมืองสระบุรี	ตุลาคม 2547 ธันวาคม, มกราคม 2547
แก่งคอย	พฤศจิกายน, ธันวาคม 2547 มกราคม, เมษายน 2548
เฉลิมพระเกียรติ	พฤศจิกายน, ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
วังม่วง	พฤศจิกายน, ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
หนองโดน	ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
พระพุทธบาท	ธันวาคม 2547 กุมภาพันธ์ 2548
เสาไห้	ธันวาคม 2547 กุมภาพันธ์ 2548
บ้านหมอ	ธันวาคม 2547 มีนาคม 2548
ดอนพุด	ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
วิหารแดง	ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
หนองแค	ธันวาคม 2547 เมษายน 2548
หนองแซง	กุมภาพันธ์ 2548

ที่มา : ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี (2547)

ซึ่งนอกจากการเที่ยวชมทุ่งทานตะวันตามอำเภอต่าง ๆ แล้ว ในจังหวัดสระบุรียังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ทางจังหวัดจึงได้เล็งเห็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกำหนดเป็นเส้นทางสู่ทุ่งทานตะวัน ดังภาพที่ 19 ซึ่งจะแนะนำโปรแกรมการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 เส้นทางสู่ทุ่งทานตะวัน

เส้นทางสู่ทุ่งทานตะวัน

พฤศจิกายน : อากาศเย็นสบาย ท้องฟ้าสดใส เหมาะสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว

- วันศุกร์ที่ 1 ของเดือน

ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ถึงตัวจังหวัดสระบุรีแวะรับประทานอาหารเช้า กาแฟร้อน ๆ กับกระทู้พิซซ่า จากนั้นเดินทางไปตามถนนมิตรภาพเส้นทางสระบุรี – นครราชสีมา ประมาณ 8 กิโลเมตรถึงอำเภอแก่งคอย จากอำเภอแก่งคอย เดินทางต่อไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร เราก็จะสัมผัสเนินเขาที่สวยงาม ดอกทานตะวันบานตามสองข้างทางเรื่อยไปถึง “ทับกวาง” ซึ่งเป็นตำบลหนึ่ง ติดกับถนนมิตรภาพ แวะบันทึกภาพสวย ๆ ยามสายกับไร่ทานตะวันประมาณ 500 ไร่ จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าไปในเขตเทศบาลตำบลทับกวางเป็นถนนลาดยาง 2 กิโลเมตร จึงแยกซ้ายผ่านหมู่บ้านเกษตรกร ซึ่งอยู่ระหว่างหุบเขาระยะทาง 9 กิโลเมตร ถึงวัดถ้ำพระโพธิสัตว์เดินขึ้นบันได 257 ขั้น จะถึงปากถ้ำด้านในมีรูปสลักนูนต่ำสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 13-14) และพระ

ปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. บรรยากาศในวัดร่มรื่นมากและมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจหลายแห่ง เมื่อเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนักผู้เดินทางไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เดิมอ้อมกับบรรยากาศพอแล้วก็เดินทางกลับออกมาเส้นทางเดิมเพื่อเดินทางต่อยังอำเภอมวกเหล็ก ชื่อของฝากได้จากร้านค้าบริเวณตรงข้ามองค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม (อสค) ที่ขึ้นชื่อระดับหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่น กระหรี่พีพี กุนเชียงสมุนไพรเสริมไอโอดีน หมู/เนื้อสวรรค์ หมูทุบ หมูพะโล้ ผลไม้นานาชนิด โดยเฉพาะแก้วมังกรสีแดง สด ๆ จากไร่

ขากลับเส้นทางเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เดินทางไปชม “เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์” ใช้เส้นทางมวกเหล็ก – วังม่วง ทางหลวงหมายเลข 2089 ระหว่างทางแวะซื้อและชมอุโมงค์ไร่เมล็ดสด ๆ และไวน์ชั้นดีราคาไทย ๆ ที่ไร่กำนันแม้งหรือร้านคุณมาลี เดินทางต่ออีกประมาณ 5 กิโลเมตร จะพบอุโมงค์ต้นไม้ที่มีต้นกระถินยักษ์ขึ้น 2 ข้างทางโน้มเข้าหากันเป็นอุโมงค์ และถัดมาก็มาทดสอบการเดินทางขึ้นเนินโดยไม่ใช้น้ำมัน “บริเวณเนินพิศวง” โดยจอดรถให้นิ่งแล้วดับเครื่องรถจะค่อย ๆ เลื่อนขึ้นเนินและเร็วเรื่อย ๆ มาจนถึงสามแยกพอดี แล้วตรงไปยังเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เขื่อนดินเพื่อการเกษตรที่ยาวที่สุดในประเทศไทย พักรถและชมพระอาทิตย์ตกดิน แล้วค่อยเดินทางกลับโดยใช้เส้นทางกรุงเทพ – เพชรบูรณ์

ธันวาคม : เดือนสิ้นปีเตรียมท่องเที่ยวส่งท้ายปีเก่า

- ต้นเดือนธันวาคม

ช่วงนี้ทุ่งทานตะวันบริเวณบ้านซับครก ตำบลนายาว อำเภอพระพุทธบาทเริ่มบานเส้นทางที่แนะนำในการเที่ยวชม คือ เริ่มต้นที่ไหว้พระและนมัสการรอยพระพุทธรบาท ที่วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ชมความงามของมณฑปที่มีประวัติศาตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ.2163-2171) หลังจากทำบุญไหว้พระเสร็จแล้ว ชื่อขนมทองม้วนสมุนไพรของกลุ่มแม่บ้านนายาวติดมือไว้ตอนเดินชมทุ่งทานตะวัน บริเวณนี้มีการปลูกทานตะวันไว้ 1,300 ไร่ โดยใช้เส้นทางพระพุทธบาท-โคกตูม (ทางหลวงหมายเลข 1334) จากนั้นเดินทางต่อยังเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ตลอดเส้นทางสามารถเที่ยวชมทุ่งทานตะวันได้ทั้ง 2 ข้างทาง

- กลางเดือนธันวาคม

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บริเวณสี่แยกหนองจาน ตำบลหน้าลาน พื้นที่ 2,000 ไร่ เดินทางโดยใช้เส้นทางสระบุรี-เพชรบูรณ์ (ทางหลวงหมายเลข 21) แต่ก่อนจะเข้าทางหลวงหมายเลข 21 ให้เลี้ยวซ้ายไปก่อนซัก 100 เมตร แวะเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ภาคกลาง (พุแค) ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการปลูกพันธุ์ไม้พันธุ์ต่าง ๆ และจัดเป็นสวนสาธารณะที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งภายในมีศูนย์ข้อมูลพันธุ์ไม้ ปัจจุบันพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาได้ แล้วเดินทางสู่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ระหว่างทางจะมีทุ่งทานตะวันอยู่ในหุบเขาเป็นจำนวนมาก ภายในมีร่องน้ำขุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สันเขื่อน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งรวบรวมวัตถุโบราณเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวไทยเผ่าต่าง ๆ ที่
 ชุมพบในการก่อสร้างเขื่อน นอกจากนี้ยังมีบ้านพักซึ่งต้องติดต่อล่วงหน้า เพื่อพักผ่อนได้

มกราคม : ท่องเที่ยวต้อนรับปีใหม่ กับอากาศเย็นสบาย

ต้อนรับปีใหม่ที่อำเภอหนองปลาไหล อำเภอเมือง พื้นที่ปลูกดอกทานตะวันประมาณ 550
 ไร่ นอกจากเที่ยวชมทุ่งทานตะวันแล้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ วัดพระพุทธฉาย เป็นที่
 ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปเบื้องขวาพบในแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม หลังจากนั้นแวะที่อุทยาน
 แห่งชาติเขาสามหลั่น ซึ่งภายในมีน้ำตกสามหลั่น น้ำตกโพธิ์หินดาด น้ำตกนางโจน และน้ำตกแผง
 ม้า และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2 เส้นทาง สามารถเที่ยวชมสัตว์ป่านานาชนิดและจะเข้าจำนวน
 มากที่ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สระบุรี

เดือนกุมภาพันธ์ : เดือนแห่งความรัก คู่รักเดินทางท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ที่ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านหมอ พื้นที่ปลูกทานตะวันประมาณ 200 ไร่ สำหรับเส้นทางนี้
 เหมาะสำหรับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วย โดยในระหว่างเส้นทางมีสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่ง
 คือ เสาร์รังไห้ ที่ศาลแม่นางตะเคียน วัดสูงอำเภอเสนาให้ มีตำนานที่น่าสนใจเกี่ยวกับการนำต้นไม้
 มาทำเสาหลักเมือง ต่อจากนั้นแวะชมภาพเขียนฝาผนัง สมัยที่รัชกาลที่ 4 ที่วัดสมุหประดิษฐานราม
 ริมแม่น้ำป่าสัก และชมวัฒนธรรมประเพณี "ไทย-ญวน" ที่ตำบลต้นตาล ซึ่งมีวัฒนธรรมดั้งเดิมสมัย
 เชียงแสน พร้อมทั้งรับฟังประวัติความเป็นมาของท่าราบ บริเวณที่นำน้ำจากแม่น้ำป่าสักไปใช้ใน
 พระราชพิธีต่าง ๆ

เดือนเมษายน : เดือนแห่งเทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ของไทย

สำหรับเดือนเมษายนเป็นเดือนสุดท้ายของเทศกาลและต้อนรับเทศกาลสงกรานต์ อำเภอ
 ดอนพุดมีการปลูกดอกทานตะวันที่ตำบลดอนพุดและตำบลบ้านหลวง เนื้อที่ประมาณ 400 ไร่
 เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมในเทศกาลสงกรานต์ด้วย

เริ่มจากตัวเมืองจังหวัดสระบุรี ไปตามเส้นทางพหลโยธิน แวะสวนพฤกษศาสตร์พุแคศึกษา
 ธรรมชาติและพันธุ์ไม้นานาชนิด แล้วเดินทางต่อไปนมัสการรอยพระพุทธรูปที่วัดพระพุทธรูป
 ราชวรมหาวิหารเพื่อเป็นสิริมงคล จากนั้นเดินทางต่อไปชมทุ่งทานตะวันที่อำเภอดอนพุด โดยผ่าน
 อำเภอหนองโดน แวะซื้อเต้าเจี้ยวกลับบ้าน และน้ำปลาตราปลาสร้อยของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 หนองมน ตำบลท่าหลวง อำเภอดอนพุด สำหรับเส้นทางนี้สามารถท่องเที่ยวต่อเนื่องยังอำเภอบ้าน
 หมอชมทัศนียภาพทะเลบ้านหมอ และเล่นสงกรานต์ก่อนกลับบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์

นายสมชาติ วัฒนศรี นายอำเภออมกเหล็ก กล่าวว่า “จังหวัดสระบุรีมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงาน สื่อมวลชนอย่างเป็นทางการโดยมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางต่าง ๆ ในจังหวัด และมีการประชาสัมพันธ์ตามหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้เน้นย้ำถึงการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โดยตรงแก่นักท่องเที่ยว โดยได้มีการให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกหน่วย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนในสถานีตำรวจ อปพร. เจ้าหน้าที่ อส. อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้ที่ผ่านการอบรมเป็นเจ้าบ้านที่ดี เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับ การอำนวยความสะดวก การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดสระบุรีมั่นใจว่า การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตามแนวดังกล่าว จะสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรีได้เป็นอย่างดี” (สมชาติ วัฒนศรี, 2547)

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมของจังหวัด แต่การจัดงานในครั้งนี้จะต้องมีทุ่งทานตะวันของเกษตรกรเป็นองค์ประกอบหลักผู้วิจัยจึงนำเสนอตัวอย่างการจัดการทุ่งทานตะวัน ไร่สุวรรณา ของคุณสุวรรณา อุไรรัตน์ ดังนี้

- ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับไร่สุวรรณา

ไร่สุวรรณาเป็นศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุ่งทานตะวัน ตั้งอยู่ที่ถนนลพบุรี-วังม่วง ก่อนถึงเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ 2 กิโลเมตร โดยมีเจ้าของ คือ คุณสุวรรณา อุไรรัตน์ โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ 50 ไร่ ซึ่งคุณสุวรรณา กล่าวว่า “ตนไม่ได้เป็นคนในพื้นที่จังหวัดสระบุรี แต่เนื่องจากบิดามาซื้อที่ดินในเขตนี้ไว้ตนจึงได้มาใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดสระบุรี และเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นจำนวนมาก จึงมองเห็นช่องทางที่จะสร้างรายได้ให้กับตนเอง จึงได้แบ่งพื้นที่ในการเลี้ยงโคนมมาปลูกทานตะวัน โดยมีการจ้างแรงงานในพื้นที่มาดูแลทุ่งทานตะวันจำนวน 2 คน”

“พอเขื่อนสร้างเสร็จมีคนมาเที่ยวเยอะ ไร่เราเป็นทางผ่านพอดี แล้วแถวนี้เค้าก็ปลูกทานตะวันกันแล้วมีคนสนใจมาเที่ยวเยอะ ก็เลยคิดว่าเราน่าจะทำบ้าง”

(สุวรรณา อุไรรัตน์, 2547)

- การบริหารจัดการท่องเที่ยว

ไร่สุวรรณาได้เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและถ่ายรูปได้ทั่วบริเวณไร่ และจัดพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มานั่งวาดภาพทุ่งทานตะวัน และบริเวณรอบทุ่งทานตะวัน ไร่สุวรรณายังมีนกกระจะอกเทศ กวาง ม้า วัว ควาย แพะ แกะ และนกสวยงามหลากหลายชนิด ซึ่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ 21) ซึ่งทางไร่นำมาให้นักท่องเที่ยวได้ชม และเจ้าของไร่ได้กล่าวอีกว่าสาเหตุที่นำสัตว์มาให้ชม เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคน หรือเด็ก ๆ อาจจะไม่คุ้นเคยและรู้จักสัตว์เหล่านี้มากนัก และเป็น การสร้างความหลากหลายให้กับศูนย์การท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง ด้วยและพื้นที่ในส่วนที่เหลือจัดเป็นศูนย์แสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และศูนย์อาหารไทย-อิสลาม ไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยว

- การจัดกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยว

ไร่สุวรรณมีการให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปถ่ายรูปและวาดรูปภายในไร่ (ภาพที่ 20) และการ ให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาให้ชมและความรู้ในการปลูกทานตะวัน นอกจากนี้ยังมีการจำหน่าย ดอกทานตะวันโดยนักท่องเที่ยวสามารถที่จะเลือกตัดได้ตามใจชอบอีกด้วย

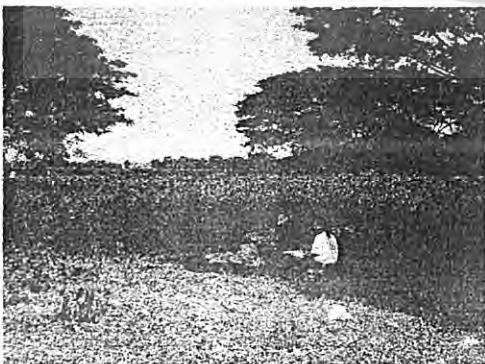
- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ไร่สุวรรณมีการประชาสัมพันธ์โดยมีการทำแผ่นปลิวที่นำเผยแพร่ตามร้านจำหน่าย อาหาร ที่พักของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งรวมถึงกรุงเทพฯ ด้วย และมีการทำป้ายขนาดใหญ่บริเวณหน้าไร่ ซึ่งเป็นจุดเด่นให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เคยเข้ามาเยี่ยมชมก็มีการบอกปากต่อปากอีกด้วย ซึ่งการประชาสัมพันธ์ทั้งหมดใช้งบประมาณจากเจ้าของกิจการเองทั้งสิ้น

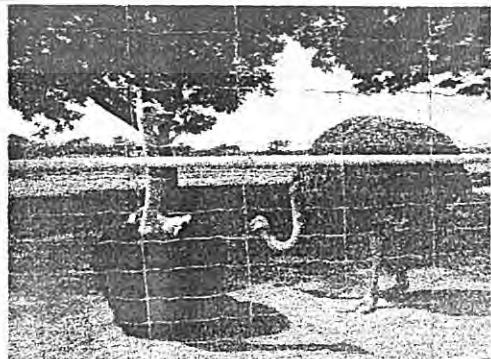
“พอดีลูกชายเรียนอยู่ที่กรุงเทพเค้าก็เลยคิดที่จะทำแผ่นไปปลิวประชาสัมพันธ์ไร่ แจกตามทีที่เค้าอยู่ด้วย แล้วเห็นว่าเดี๋ยวจะทำทางอินเตอร์เน็ตด้วย” (สุวรรณ อุไรรัตน์, 2547)

- ค่าบริการการเข้าชม

ค่าบริการในการเข้าชม 5 บาท/คน โดยสามารถจะอยู่เป็นเวลานานเท่าไรก็ได้ ซึ่ง นักท่องเที่ยวบางคนอาจมาวาดรูปและใช้เวลาอยู่ทั้งวันเลยก็มี

ภาพที่ 20 บริเวณทุ่งทานตะวันไร่สุวรรณ

ภาพที่ 21 นกกระจอกเทศที่ทางไร่นำมาให้ชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร

ไร่สุวรรณามีสถานที่จำหน่ายสินค้าเกี่ยวกับดอกทานตะวัน และสินค้าพื้นเมืองอื่น ๆ อยู่บริเวณหน้าไร่โดยนักท่องเที่ยวสามารถซื้อเป็นของฝากได้ นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายดอกทานตะวันให้แก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย ราคาไม่แพงเพียงดอกละ 5 บาทเท่านั้น โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกตัดเองได้

- การป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ทางการเกษตร

คุณสุวรรณากล่าวว่าไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากเท่าที่ควร เพราะการที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและถ่ายรูปในไร่เป็นการควบคุมได้ยาก และเท่าที่ผ่านมาก็ไม่มีผลกระทบมากนักแต่จะมีการตักเตือนนักท่องเที่ยวบางคนที่ตัดดอกทานตะวันเล่นบ้างเท่านั้น

- การวิเคราะห์ SWOT

Strength (จุดแข็ง)

การปลูกทานตะวันจะมีการปลูกอย่างแพร่หลายอยู่แล้วที่จังหวัดสระบุรี ดังนั้นในการจัดงานเทศกาลทุ่งทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี จึงไม่มีปัญหาในเรื่องพื้นที่ในการจัดงานและง่ายในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดงาน เพียงแต่มีการจัดการที่เป็นระบบก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากแล้ว และการปลูกทานตะวันจะมีการปลูกอย่างแพร่หลายเฉพาะในจังหวัดสระบุรีและลพบุรีเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่โดดเด่นและเป็นที่ทำให้ความสนใจของนักท่องเที่ยว

Weakness (จุดอ่อน)

การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจะมีการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของงานเทศกาลในส่วนของจังหวัดเท่านั้น การประชาสัมพันธ์ในเรื่องช่วงของการปลูกทานตะวันว่าเดือนไหนอยู่ในพื้นที่อำเภอใดมีน้อยมาก และป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดอยู่ตามถนนสายต่าง ๆ นั้นเล็กมาก นักท่องเที่ยวที่ขับรถผ่านไปมาไม่สามารถมองเห็นตัวหนังสือที่ทำการประชาสัมพันธ์ได้ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนในเรื่องพื้นที่การจัดงาน

Opportunity (โอกาส)

จังหวัดสระบุรีเป็นจุดสำหรับการพักผ่อน ซึ่งห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก มีอากาศดี และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ทางศิลปวัฒนธรรมและเชิงเกษตรนิเวศ และเป็นเส้นทางที่จะไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางตอนบน สะดวกในการเดินทาง

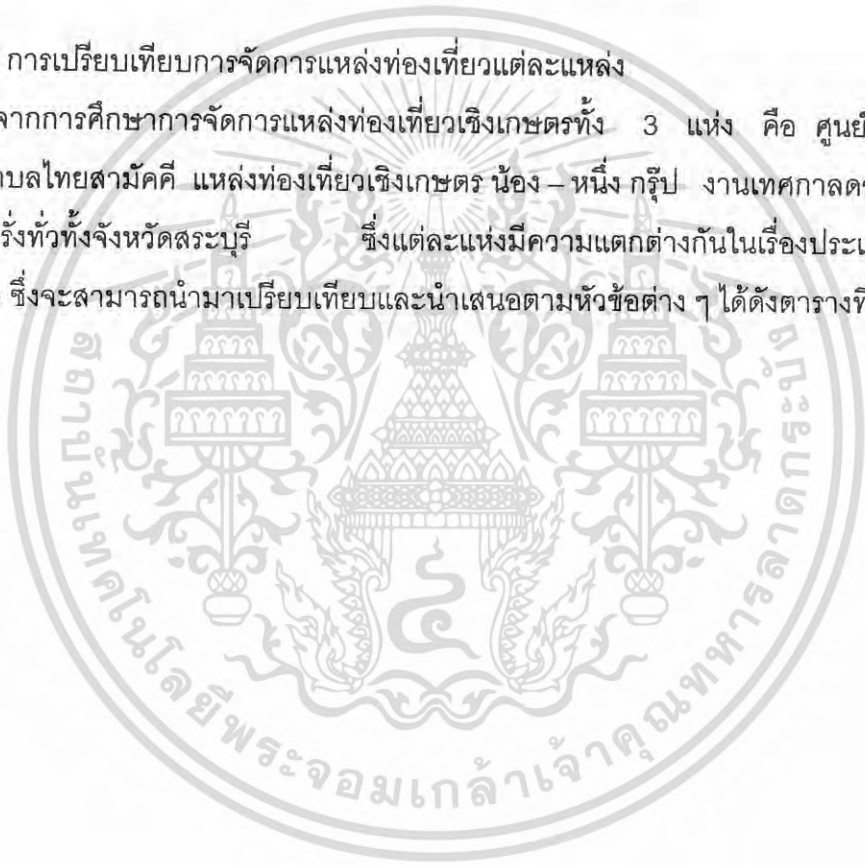
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Threat (อุปสรรค)

ในการจัดงานเทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนทุกหมู่เหล่าในจังหวัด แต่ยังมีบางหน่วยงานและประชาชนบางกลุ่มที่ยังไม่ให้ความร่วมมือ ทำให้เกิดอุปสรรคในการจัดการบ้าง เช่น เกษตรกรยังไม่ให้ความร่วมมือในการที่จะปลูกทานตะวันตามช่วงเวลาตามที่ทางจังหวัดกำหนดและขอร้อง ทำให้เกิดการไม่สม่ำเสมอของพื้นที่การปลูกทานตะวันเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลา

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

จากการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 3 แห่ง คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป งานเทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในเรื่องประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะสามารถนำมาเปรียบเทียบและนำเสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังตารางที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง

หัวข้อที่นำมาเปรียบเทียบ	เทศกาลทุ่งทานตะวันบาน สระพังทองจังหวัดสระบุรี	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี
- ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์	ประเภทเฉพาะรายบุคคล หรือรายกิจกรรม	ประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตร
ลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว	มีทุ่งทานตะวันที่บ้านให้ชมเป็นช่วง ๆ ยาวนานและทั่วทั้งจังหวัด	เป็นสวนเกษตรที่มีความก้าวหน้าใน การเพาะปลูกองุ่นและเจ้าของสามารถ ประสบความสำเร็จในการทำ การเกษตรอย่างรวดเร็ว	มีความหลากหลายของกิจกรรมทาง การเกษตรและแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของ ประชาชนในชนบท
เจ้าของกิจการ	หน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการจัดงาน, ส่วนของเกษตรกรประมาณ 400 ราย	เอกชน	กลุ่มเกษตรกรและชาวบ้านในชุมชน
- การบริหารงาน	บริหารงานโดยหน่วยงานราชการที่ เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมีกรมอบหมาย งานกันอย่างเป็นระบบ	บริหารงานโดยเจ้าของกิจการโดยจะ เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารเองทั้งหมด	บริหารงานโดยรวมโดย อบต. แต่แหล่ง ท่องเที่ยวของกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ จะมี การบริหารงานโดยสมาชิกในกลุ่มโดย มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างเป็นระบบ และยึดหลักประชาธิปไตย
- การประสานงานภายใน	มีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ต่าง ๆ ภายในจังหวัดที่ดี	มีการประสานงานที่ดีและสะดวก เพราะมีบุคลากรไม่มาก	การประสานงานร่วมกันระหว่างกลุ่มมี ไม่มาก (มีการจัดการแยกกัน)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดกาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง (ต่อ)

หัวข้อที่นำมาเปรียบเทียบ	เทศบาลทุ่งทานตะวันบาน สระบุรีจังหวัดสระบุรี	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น้อง-หนึ่ง กรุ๊ป	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี
- แหล่งเงินทุนที่ใช้จัดการในพื้นที่	ใช้งบประมาณของรัฐบาล	เงินทุนของเจ้าของกิจการทั้งหมด	มีการส่งเสริมจากรัฐบาลและ การลงทุนของเกษตรกรเอง
- กลุ่มของนักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวทั่วไป	นักท่องเที่ยวทั่วไป	นักท่องเที่ยวทั่วไปแต่ส่วนใหญ่จะเป็น นักศึกษาและกลุ่มเกษตรกรมาดูงาน
- ระยะเวลาที่เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว	4 ปี	3 ปี	4 ปี
- ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเที่ยวชม	ช่วงเดือนตุลาคม - เมษายน	ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี	ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี
- การรองรับนักท่องเที่ยว	มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้เป็นจำนวนมาก เพราะแหล่ง ท่องเที่ยวมีพื้นที่ในการรองรับมาก และ เป็นกิจกรรมระยะสั้น	มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ในการเข้าชมได้เป็นจำนวนมากแต่ใน เรื่องที่พักจะมีข้อจำกัดที่รองรับได้ไม่ มากนัก เพราะมีบ้านพักเพียง 2 หลัง เท่านั้น	มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นจำนวนมาก ทั้งในเรื่องการเที่ยวชม และเรื่องที่พัก
- รายได้ที่ได้รับ	ได้รับรายได้จากการเข้าชมของ นักท่องเที่ยวโดยตรง และรายได้จาก การขายของที่ระลึก	ไม่ได้รับรายได้จากการเข้าชม ไม่ได้มุ่งหวังทางด้านรายได้ ด้านชื่อเสียงมากกว่า	ไม่ได้รับรายได้จากการเข้าชม แต่ได้รับ จากการขายผลผลิต

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง (ต่อ)

หัวข้อที่นำมาเปรียบเทียบ	เทศกาลทุ่งทานตะวันบาน สระพังขวัญจังหวัดสระบุรี	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ระบบจอง, การติดต่อล่วงหน้า	ไม่ต้องจองล่วงหน้าในการเข้าชม	ไม่ต้องจองล่วงหน้าในการเข้าชม	ควรมีการแจ้งล่วงหน้าในการเข้าชม
- การนำชมพื้นที่	นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชม ทุ่งทานตะวันได้ตามใจชอบ	นอกจากการมาเป็นหมู่คณะ มีมีคูปองในการนำชมพื้นที่	และที่พักรถของล่วงหน้าก่อน มีมีคูปองในการนำชมพื้นที่
- ค่าบริการเข้าชม	ค่าเข้าชมทุ่งทานตะวันในแต่ละแหล่ง แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ 5 บาท	ไม่เสียค่าบริการเข้าชม	ไม่เสียค่าบริการเข้าชม แต่จะเสีย ค่าบริการเข้าพิพิธภัณฑ์ คั่นละ 150 บาท
- การประชาสัมพันธ์	1. ประชาสัมพันธ์ผ่าน สื่อมวลชน อย่างเป็นระบบ 2. มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ตาม เส้นทางต่าง ๆ	1. การประชาสัมพันธ์พื้นที่โดยการ ทำป้ายประชาสัมพันธ์ตามถนน มิตรภาพ ตลอดโดยมาจนถึงไร่ 2. ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อมวลชน ต่าง ๆ	1. การประชาสัมพันธ์ผ่าน เว็บไซต์ เว็บบอร์ดทวิตเตอร์ 2. ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ
- สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร	มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตทางการ เกษตร กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ที่เป็นสถานี ท่องเที่ยว	มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตทางการ เกษตรอยู่ใกล้กับเส้นทางคมนาคม	มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตทางการ เกษตรอยู่ตามสถานีท่องเที่ยวแต่ละ กลุ่ม

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดกาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง (ต่อ)

หัวข้อที่นำมาเปรียบเทียบ	เทศบาลทุ่งทานตะวันบาน สระพังทั่วจังหวัดสระบุรี	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- บ้านพัก เต็นท์พักแรม	มีบริการเป็นโรงแรมและรีสอร์ทในจังหวัด	มีบ้านพักไว้รองรับ	มีโรงแรมเต็นท์ไว้รองรับนักท่องเที่ยว และตามแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง
- เส้นทางการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	มีเส้นทางหลักดีดงาม	มีเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านและเส้นทางสวนบุคคลเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสะดวก	มีเส้นทางที่ใช้เชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ทั้งทางลูกรังและลาดยาง เดินทางสะดวก
- กิจกรรมการเกษตรที่ไม่ให้บริการนักท่องเที่ยว	มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมตามสถานที่เปิดงานในอำเภอต่าง ๆ และการเข้าชมทุ่งทานตะวัน	มีการนำชมสวนเกษตรและให้ความรู้ในการทำการเกษตร มีการสาธิตการให้อาหารสัตว์และให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำ	มีการให้การอบรมและฝึกอาชีพให้ แก่ผู้ที่สนใจในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ทางการเกษตรตามกลุ่มเกษตรกร
- การให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว	ทุ่งทานตะวันส่วนใหญ่มีการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว นอกจากบางทุ่งที่มีนักท่องเที่ยวสอบถาม	มีวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรที่กระทำอยู่ เช่น การปลูกองุ่น การปลูกลำไย การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ	มีการให้ความรู้ทางการเกษตรที่กลุ่มทำ อยู่ เช่น การปลูกเบญจมาศ การทำพาร์มเห็ดหอม
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ และยังมีผู้ผ่านการอบรมเจ้าบ้านที่ให้บริการด้วย	ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่เป็นกัลกษณะ แต่นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ในไร่ได้เลย	มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่าง ๆ ในตำบล

วิจารณ์ผลการศึกษา

ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี เป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวินี เวชสิทธิ์นิรภัย (2543) มีกิจกรรมที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมในระยะสั้น โดยการเข้าชมสวนของเกษตรกรและให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาและสัมผัสกับชีวิตของชาวชนบทเกษตรโดยนักท่องเที่ยวจะได้รับการบริการที่อบอุ่น ปลอดภัยและสะดวกสบาย และมีการให้การอบรมให้ความรู้ทางด้านการเกษตรทั้งแผนใหม่และทั้งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับจำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) และมีการจัดเตรียมสถานที่ที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมและในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีมุมสาธิตและมีเจ้าหน้าที่สาธิตให้ชม และมีเกษตรกรนำชมแปลงเกษตร ซึ่งสามารถให้ความรู้ด้านการเกษตรได้ดี และมีบริการห้องสุขาที่สะอาด ซึ่งเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับจำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) ได้กล่าวไว้ และการจัดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบางแหล่งมีการสื่อความหมายประเภท เจ้าหน้าที่นำชม เอกสาร แผ่นพับ พื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถเดินชมได้และมีกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ซึ่งผลจากการท่องเที่ยวทำให้สามารถขายผลผลิตที่เก็บได้ส่งให้กับนักท่องเที่ยวได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับรายได้เต็มที่ และการจัดการท่องเที่ยวแะพัก ชมสวนเกษตรยังทำให้เพื่อนบ้านขายสินค้าทั้งจากสวนเกษตร และสินค้าจำพวกอาหารและเครื่องดื่มได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) และเป็นการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นการสร้างความแข็งแกร่งของการพัฒนาการเกษตร การอนุรักษ์วิถีชีวิตเกษตรกร วัฒนธรรมเกษตรกรรม โดยพัฒนาให้เป็นจุดขาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมีปัญหาในด้านเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างองค์กรซึ่งสอดคล้องกับเตชา ใต้สูงเนิน (2543)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง-หนึ่ง กรู๊ป มีกิจกรรมที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมในระยะสั้น โดยการเข้าชมสวนของเกษตรกรและให้ดูทางทางธุรกิจให้นักท่องเที่ยวบางส่วนที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อหาช่องทางในการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับจำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นสิ่งที่จะให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมมีเส้นทางเป็นวงกลมเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินชม และบางจุดมีการสาธิตทางการเกษตร โดยในการเที่ยวชมจะมีนักท่องเที่ยวนำชมและให้ความรู้ และมีการเอกลีขานนี้เป็นเอกลีขานที่สงวนไว้สำหรับกรู๊ปงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกลีขานทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดมุมนสถานที่พักผ่อน และมีบริการห้องสุขาที่สะอาด ซึ่งเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542)

เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี มีกิจกรรมที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมในระยะสั้น โดยการเข้าชมสวนของเกษตรกร และการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร และสินค้าที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) และภายในทุ่งทานตะวันของเกษตรกรจะมีการจัดมุมนสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่ม และมีการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) ปัญหาการดำเนินงานที่พบ คือ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว และ ปัญหาขั้นตอนของส่วนราชการ การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวไม่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับภาวิณี เวชสิทธิ์นิรภัย (2543) และ เดชา ไต้สูงเนิน (2543)

การท่องเที่ยวแต่ละแห่งสอดคล้องกับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี เป็นการมุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตเกษตรกรรมในชนบทโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิตวัฒนธรรม และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกรเอง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวนี้จะมีผลต่อชุมชนมากกว่าตัวเกษตรกรเอง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นื่อง-หนึ่ง กรู๊ป เน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตร และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้ และเทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี จะเน้นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกรเอง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ทำการศึกษแต่ละแห่งจะดึงเอาจุดเด่นที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยว โดยคงรักษาสภาพดั้งเดิมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทต่าง ๆ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทต่างๆ ซึ่งมีการเก็บข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี และจากการศึกษาได้ผลการศึกษาดังนี้

ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี เป็นตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป เป็นตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวประเภทเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรม เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี เป็นตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ โดยในแต่ละแห่งมีลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว คือ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีความหลากหลายของกิจกรรมทางการเกษตรและแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของประชาชนในชนบท แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป เป็นสวนเกษตรที่มีความก้าวหน้า ในการเพาะปลูกองุ่นและเจ้าของสามารถประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรอย่างรวดเร็ว เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี จะมีทุ่งทานตะวันที่บ้านให้ชมเป็นช่วง ๆ ยาวนานและทั่วทั้งจังหวัด แต่แต่ละแห่งจะมีเจ้าของกิจการและผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันดังนี้ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีกลุ่มเกษตรกรและชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้จัดการและร่วมกันดำเนินการแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป มีเอกชนเป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี มีหน่วยราชการเป็นผู้ดำเนินการจัดเทศกาล การประสานงานภายใน ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี การประสานงานร่วมกันระหว่างกลุ่มมีไม่มาก(มีการจัดการแยกกัน)แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป มีการประสานงานที่ดีและสะดวกเพราะ มีบุคลากรไม่มาก เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรีมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดที่ดี แหล่งเงินทุนที่ใช้จัดการในพื้นที่ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีการส่งเสริมจากรัฐบาลและการลงทุนของเกษตรกรเอง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง – หนึ่ง กรู๊ป ใช้ทุนของเอกชนนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าของกิจการเองทั้งหมด เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ใช้เงินงบประมาณของรัฐบาลแต่ในส่วนของเกษตรกรใช้ทุนของตนเอง ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเที่ยวชม ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคีสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ปสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี จะมีช่วงเดือนตุลาคม - เมษายน กลุ่มของนักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวทั้ง 3 แหล่งส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวทั่วไปแต่นักท่องเที่ยวทั่วไปแต่ที่ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคีส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวจะเป็นนักศึกษาและกลุ่มเกษตรกรมาดูงาน และในทุกแหล่งท่องเที่ยวไม่ต้องมีการจองล่วงหน้าในการเข้าเยี่ยมชม แต่ในศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคีถ้าต้องการให้มีวิทยากรให้ความรู้ควรมีการแจ้งล่วงหน้าก่อน การนำชมพื้นที่ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี และ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป มีมัดคุเทศก์ในการนำชมพื้นที่ เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมด้วยตัวเอง และทุกแห่งมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลไทยสามัคคี ไม่ได้รับรายได้จากการเข้าชม แต่ได้รับจากการขายผลผลิต แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป ไม่ได้รับรายได้จากการเข้าชมมุ่งหวังด้านชื่อเสียงมากกว่า เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี ได้รับรายได้จากการเข้าชมของนักท่องเที่ยวโดยตรงค่าบริการในการเข้าชม ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี และ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป ไม่เสียค่าบริการ เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี เสียค่าบริการเข้าชมทุ่งทานตะวันของเกษตรกรตามแต่เกษตรกรเรียกเก็บซึ่งส่วนใหญ่คนละ 5 บาท การประชาสัมพันธ์ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์วังน้ำเขียว ดอทคอมและ สื่อมวลชนต่าง ๆ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป เน้นการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่โดยการทำป้ายประชาสัมพันธ์และผ่านทางสื่อมวลชนต่าง เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ และมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางต่าง ๆ ทุกแห่งมีสถานที่จำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและมีที่พักรับรองนักท่องเที่ยว กิจกรรมการเกษตรที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มีการให้การอบรมและมีอาชีพให้แก่ผู้ที่สนใจในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ทางการเกษตรตามกลุ่มเกษตรกร แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น่อง - หนึ่ง กรุ๊ป มีการนำชมสวนเกษตรและให้ความรู้ในการทำเกษตร มีการสาธิตการให้อาหารสัตว์และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำ เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมตาม สถานที่เปิดงานในอำเภอต่าง ๆ และการเข้าชมทุ่งทานตะวัน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการในแต่ละแหล่ง ดังนี้ ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในตำบลไม่ได้อยู่ใกล้เคียงกัน ชาวบ้านหรือเกษตรกรมีระดับการศึกษาที่ไม่สูง ทำให้เกิดปัญหาเมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาชมหรือเข้าพักภายในโฮมสเตย์จะเกิดการสื่อสารกันไม่รู้เรื่องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้อย่างไม่เต็มที่ ปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะเกษตรกรต้องประกอบอาชีพของตนเอง และขาดการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมจากทางอำเภอในการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ ทางด้านงบประมาณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น้อย - หนึ่ง กรู๊ป หน่วยงานของอำเภอไม่มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงนี้มากนักและบริเวณใกล้เคียงก็ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในเขตนี้มากนัก ข้อจำกัดด้านงบประมาณในการที่จะลงทุนขยายกิจการให้เติบโตอย่างรวดเร็วนั้นทำได้ยาก เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี การประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของงานเทศกาลในส่วนของจังหวัดเท่านั้น การประชาสัมพันธ์ในเรื่องช่วงของการปลูกทานตะวันว่าเดือนไหนอยู่ในพื้นที่อำเภอใดมีน้อยมาก และป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดอยู่ตามถนนสายต่าง ๆ นั้นเล็กมาก นักท่องเที่ยวที่ขับรถผ่านไปมาไม่สามารถมองเห็นตัวหนังสือที่ทำการประชาสัมพันธ์ได้ชัดเจน และหน่วยงานและประชาชนบางกลุ่มที่ยังไม่ให้ความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 3 แหล่ง มีข้อเสนอแนะแยกในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี

- ควรจะมีการจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้เป็นกิจลักษณะ ซึ่งควรจะเป็นศูนย์ที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของทั้งตำบล ไม่ใช่มีกระจายอยู่เฉพาะตามกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และควรมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตลอดเวลาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว
- ควรจะมีการจัดทัวร์ชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในตำบลไว้บริการนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากที่มีบริการเฉพาะภายในงานวันดอกเบญจมาศบาน
- ควรได้รับการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ และควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นื่อง – หนึ่ง กรู๊ป

- ควรจะมีกิจกรรมไว้บริการนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพื่อเป็นการสร้างผลตอบแทนโดยตรงจากการท่องเที่ยวให้มากขึ้นแทนที่จะเป็นการเปิดให้ชมฟรีอย่างในปัจจุบัน

เทศกาลดอกทานตะวันบานสะพรั่งทั่วทั้งจังหวัดสระบุรี

- ควรมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดให้มากขึ้น เช่น ห้องสุขา ลานจอดรถ และถังขยะ และควรรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวและจัดระเบียบการตั้งร้านค้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ดูสะอาดและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

- ควรมีจุดบริการนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บริการประจำจุดเพื่อให้คำแนะนำด้านการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวมากกว่านี้

ข้อสังเกต

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ได้มุ่งหวังในเรื่องรายได้จากการเข้าชมของนักท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร นื่อง – หนึ่ง กรู๊ป มุ่งหวังในเรื่องชื่อเสียงเพื่อให้เอื้ออำนวยกับธุรกิจอื่น ๆ ที่มีอยู่ หรือเพื่อการขยายแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตข้างหน้า และศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลไทยสามัคคี มุ่งหวังในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน และทำให้เกษตรกรขยายผลผลิตได้มากขึ้น

ข้อจำกัดของการทำวิจัย

เนื่องจากการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกระทำในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นข้อมูลที่ได้อาจไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2529. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. 2542. โครงการสำรวจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2542. กรุงเทพมหานคร : กองวางแผนการท่องเที่ยว.

เจษฎา ยินดี. 2548. สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548.

ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี. 2547. แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี. จังหวัดสระบุรี : โรงพิมพ์ไพบูลย์ออฟเซต.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2542. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เดชา ไต้สูงเนิน. 2543. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร : กรณีศึกษาม่วงคำ ต. ไผ่แยง อ.แมริม จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่

ด้อย ชุมสาย, มล. 2518. หลักวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.

นพวงษ์ พิรุณ. 2527. "การท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อม". จุลสารการท่องเที่ยว. 4(สิงหาคม 2527) : 48.

นิคม จารุมณี. 2535. การท่องเที่ยวและการจัดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิรชน กลธรัตน์วาร. 2547. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<http://www.tourismthailand.org/agrotourism/main.php>

นำชัย ทนุผล. 2540. การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ เอกสารประกอบการบรรยายในการ
อบรมหลักสูตรการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2540.
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.

บัญญัติ ยินดี. 2547. น่อง – หนึ่ง กรู๊ป. นครราชสีมา : หจก. ทัศนทองการพิมพ์

ภาวินี เวชสิทธิ์นิรภัย. 2543. ศักยภาพและปัญหาการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่

มนัส สุวรรณ. 2530. จุลสารสภาวะแวดล้อม. 6(6) : 19.

มณฑิชา เข้าจันทร์. 2547. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
นักท่องเที่ยว. ปัญหาพิเศษ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร.

ฟูศักดิ์ กาญจนสำราญวงศ์. 2546. การวิเคราะห์แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการเลือก
แหล่งท่องเที่ยวและฤดูกาลท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนันทนาการทางธรรมชาติ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์และ เขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญา
โท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2542. เกษตรสัญจร (AGROTOUR). จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 18 (3) :
27-29.

_____. 2544. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง หลักการพัฒนากการท่องเที่ยวที่
ยั่งยืน. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

_____ . 2545. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา)

_____ . 2547. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<http://www.trekkingthai.com/cgi-bin/webboard/generate.pl?content=0394&board=travel>

วิภาวดี วงษ์บริสุทธิ. 2536. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดจอมเทียนเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

“วังน้ำเขียว” 2547. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.wangnamkhao.com

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543. รายงานขั้นสุดท้าย การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. กรุงเทพมหานคร.

สไวก พุณณรงค์. 2547. สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2547.

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต. 2541. “วิสัยทัศน์การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ”. รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา)

สุวรรณา อุไรรัตน์. 2547. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2547.

สร้อยวดี อาสาธรรมพิกิจ. 2540. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม. จุลสารการท่องเที่ยว, 16 (1) : 1-3

เสรี วังสไพจิตร. 2533. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำเรียง สิงกิ่ง. 2547. สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2547.

สมชาติ วัฒนศรี. 2547. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2547.

สมประสงค์ ประดับมุข. 2547. สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2547.

อินทร์ มูลพิมาย. 2547. สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2547.

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์. 2544. การจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร : กรณีศึกษา อ.บ้านแพ้ว
 จ.สมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้